

Ім'я користувача:
Олена Ткаченко

ID перевірки:
1016308795

Дата перевірки:
01.06.2024 22:16:53 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
01.06.2024 22:47:57 EEST

ID користувача:
100013746

Назва документа: **Фатрушняк**

Кількість сторінок: 58 Кількість слів: 11625 Кількість символів: 92422 Розмір файлу: 216.22 KB ID файлу: 1016105240

30.7% Схожість

Найбільша схожість: 5.05% з Інтернет-джерелом (http://loga.gov.ua/sites/default/files/metodichni_rekomendaciyi_1.pdf)

30.7% Джерела з Інтернету

948

Сторінка 60

1.42% Джерела з Бібліотеки

15

Сторінка 73

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність та роль управління фінансово-господарською діяльністю підприємства

Господарська діяльність будь-якого підприємства є безперервним процесом зміни форм вкладеного власного і залученого капіталу. У результаті руху коштів підприємства та постійної зміни активів, у які вони інвестуються, виникають фінансові відносини підприємства з постачальниками, покупцями, державою, банками, власниками тощо. Крім того, всередині підприємства виникають фінансові відносини з працівниками, з приводу розподілу основних і оборотних коштів між структурними підрозділами та використання прибутку, що залишається після сплати податків та інших обов'язкових платежів. Отже, всі аспекти діяльності підприємства слід розглядати через призму фінансів і фінансового результату, а господарську діяльність підприємства – як фінансову діяльність.

Досліджуючи зміст категорії «господарська діяльність підприємства» можна прийти до висновку, що єдине загальноприйняте трактування цієї категорії на сьогоднішній день нажаль відсутнє. Навіть у законодавчих актах України існують суттєві відмінності у визначенні цього поняття.

Фінансово-господарська діяльність - це процес, що забезпечує підприємство необхідними фінансовими ресурсами для досягнення своїх цілей у сферах економіки та соціального розвитку [1].

Розглянемо, як дефініція «господарська діяльність» відображається у тлумаченні цього терміну в чинному законодавстві України (табл.1) [8].

Таким чином, категорію «фінансово-господарська діяльність підприємства» можна вважати синтезом двох окремих категорій – «господарська діяльність» та «фінансова діяльність».

О. В. Григораш розглядає це поняття як постійний процес залучення різноманітних ресурсів, їх поєднання під час виробництва з метою отримання певного фінансового результату [2]. Вчені О.В. Клименко та А.М. Брезіцька в

своїй роботі визначають фінансово-господарську діяльність як цілеспрямовані заходи, що базуються на рішеннях, оптимізованих шляхом інтуїції або розрахунків [3].

Таблиця 1.1

Визначення терміну «господарська діяльність» у законодавчій базі України

Джерело 1	Дефініція 2
Податковий Кодекс України (Ст. 14)[9]	Діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами
Господарський Кодекс (Ст. 3)України [10]	Діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність
Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [11]	Будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару
Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [12]	Будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, юридичних осіб, а також фізичних осіб – підприємців, пов'язана з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [13, с. 157]	Будь-яка діяльність, зокрема підприємницька, пов'язана з виробництвом та обміном (реалізацією) матеріальних та нематеріальних благ, що є товаром.
Д.П. Волков [14, с. 235]	Це процес виготовлення продукції, виконання робіт, послуг, включаючи капітальне будівництво. Виробничо-господарська діяльність визначає його основний рід занять.

1	Продовження табл.1.1 2
О.В. Бринцев [15, с. 65]	Діяльність, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції, виконанням робіт та наданням послуг, а також із забезпеченням їх виробників необхідними ресурсами.
Т.С. Васильєва [16, с. 171]	Суспільно корисна діяльність суб'єктів господарювання щодо систематичного виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою реалізації їх за плату (як товару).
Б.П. Будзан [17, с. 35]	Впорядкована сукупність елементів частин, що мають постійний взаємозв'язок та функціонують з метою створення (виробництва) певної продукції, виконання робіт або надання послуг за умови підпорядкування кожного елемента суспільній меті системи.
І.В. Чукина [18, с. 232]	Комплекс науково обґрунтованих дій, його налагодження і вдосконалення з використанням нових технологій, що максимально задовольняє потреби ринку і забезпечує прибутковість суб'єктів господарської діяльності.
В. Мейер [19, с. 135]	Діяльність, що пов'язана з виробництвом, обміном і споживанням матеріальних і нематеріальних благ.
М.Г. Рега [20, с. 24]	Організаційно-економічний процес пошуку і використання можливостей виробництва, послуг, відповідно до поставлених цілей та завдань.

Для забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності необхідно використовувати оптимальний фінансовий механізм. Однією з центральних проблем управління є раціональне розміщення капіталу, оскільки результативність такої діяльності, а також фінансова стійкість, значно залежать від того, які кошти вкладені в основні та оборотні засоби, скільки з них використовується в процесі виробництва та обігу (як грошового, так і натурального).

Основна мета та основні завдання підприємства, пов'язані з управлінням фінансово-господарською діяльністю, втілюються через виконання низки функцій. Серед них основними є [4]:

1. Розроблення стратегії фінансової діяльності підприємства.
2. Організація структури підприємства з метою обґрунтування та реалізації рішень у всіх аспектах фінансової діяльності.
3. Створення ефективних інформаційних систем, які надають достатньо даних для обґрунтування управлінських рішень.
4. Проведення всебічного аналізу всіх аспектів фінансової діяльності.
5. Планування фінансів за ключовими напрямками діяльності підприємства.
6. Розроблення ефективної системи мотивації для управлінських рішень у фінансовій сфері.
7. Здійснення ефективного контролю за реалізацією управлінських рішень у фінансовій сфері.

Методи, що використовуються при управлінні фінансово-господарською діяльністю, дозволяють провести оцінку наступних аспектів [5]:

1. Ризиків і прибутковості інвестування грошових коштів у виробництво та реалізацію конкретних товарів чи послуг.
2. Рівня рентабельності функціонування підприємства.
3. Продуктивності використання та швидкості обороту капіталу.

Важливо підкреслити, що основним завданням управління фінансово-господарською діяльністю є обґрунтування та практичне впровадження методик і засобів для досягнення цілей всього підприємства або його окремих виробничо-господарських підрозділів. Серед таких цілей можна виділити максимізацію прибутку, досягнення запланованої норми прибутку, підвищення курсу акцій тощо. У підсумку всі ці цілі спрямовані на збільшення доходу акціонерів (власників) підприємства.

Серед завдань управління фінансово-господарською діяльністю виникає питання знаходження оптимального балансу між короткостроковим і довгостроковим розвитком та прийняттям рішень, які здійснює менеджмент підприємства. При управлінні фінансовою діяльністю також потрібно шукати компроміси для оптимального поєднання інтересів різних груп при запровадженні інвестиційних проектів та виборі джерел їхнього фінансування [6].

Менеджмент фінансово-господарської діяльності слід розглядати як професійну сферу, спрямовану на керування функціонуванням підприємства в господарській та фінансовій сферах (рис. 1.1).

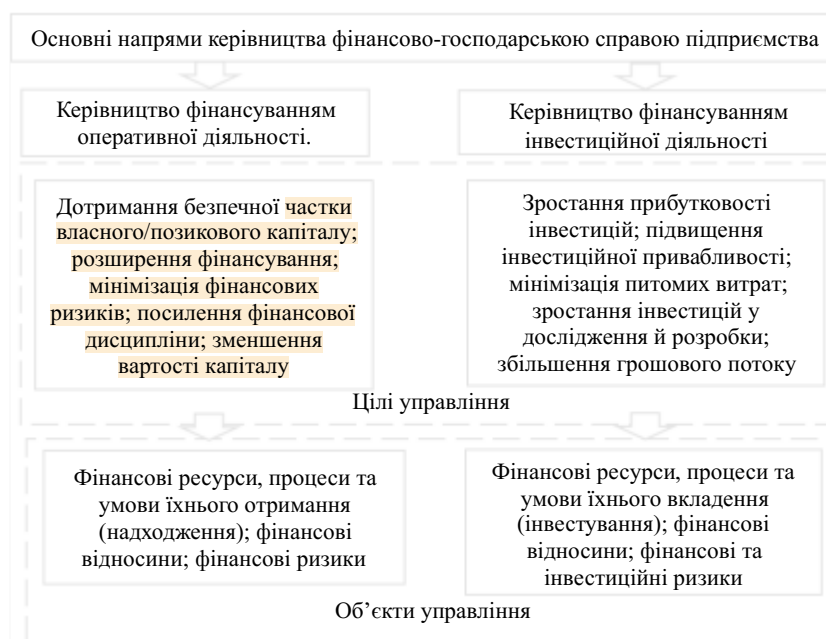

Рис. 1.1 - Основні напрями керівництва фінансово-господарською справою підприємства

Таким чином, можна стверджувати, що таке управління є ключовим компонентом системи управління сучасним підприємством [7].

У сучасній економічній науці та господарській практиці виокремлено низку проблем, що потребують розробки певних підходів до оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. На основі такої оцінки можна виявити внутрішньогосподарські резерви, які можуть бути використані для покращення кінцевих результатів.

Ефективність виробництва є складною економічною категорією, яка відображає дію економічних законів. На думку багатьох дослідників, вона є способом вираження мети виробництва та показником результативності, тобто міри отриманої користі від діяльності. Широко поширеним є визначення критерію ефективності як максимізація випуску продукції та доходів за умови мінімізації витрат. Можна стверджувати, що всі вдосконалення в організації виробництва зрештою спрямовані на зростання власних доходів, покращення умов праці та задоволення працівників.

Критерієм ефективності господарської діяльності також може бути рівень виконання соціальних замовлень суспільства, поставлених конкретному товаровиробнику. Ці замовлення постійно змінюються відповідно до динамічних потреб суспільства. Отже, ефективність виробничої діяльності, як складової частини господарської діяльності, може розглядатися як забезпечення найбільшого виходу високоякісної продукції за найменших витрат, спрямованих на задоволення потреб споживачів. Таким чином, цей критерій соціально-економічної ефективності реалізується шляхом порівняння одержаного результату та ефекту з використаними ресурсами та витратами. Ефективність може узагальнювати різноманітні аспекти суспільного розвитку. При формуванні системи показників ефективності господарської діяльності підприємства доцільно дотримуватися певних принципів, наведених на рис. 1.2.

Як видно з рис. 1.2, до цих принципів можна віднести:

- створення органічного зв'язку між критерієм та системою конкретних показників, що характеризують ефективність діяльності;

- врахування витрат різних видів ресурсів, що використовуються на підприємстві;
- забезпечення умов для виявлення резервів, які можуть підвищити ефективність діяльності;
- стимулювання оптимального використання наявних на підприємстві резервів;
- організацію оптимального інформаційного забезпечення для оцінки ефективності різних підрозділів підприємства;
- можливість застосування різних показників ефективності в управлінні різними підрозділами підприємства, що підкреслює практичну значимість показників.

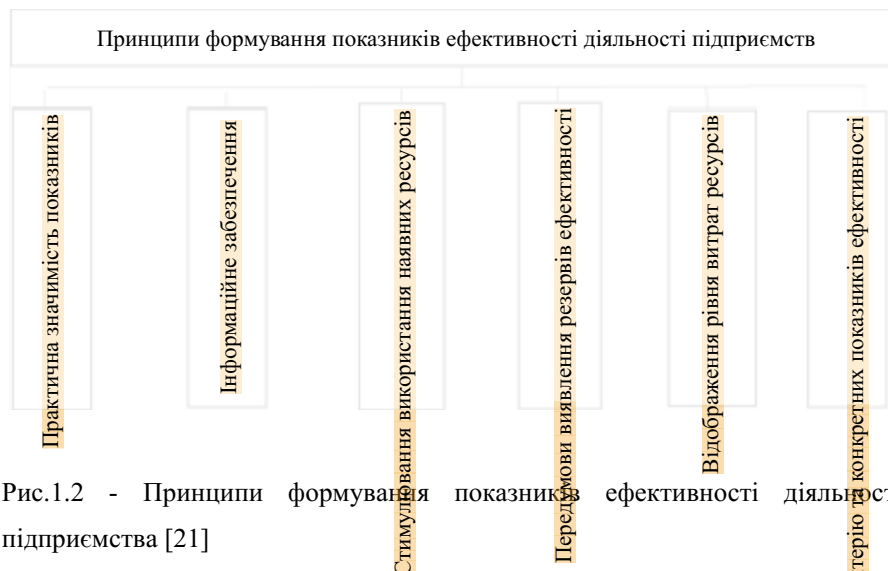

Рис.1.2 - Принципи формування показників ефективності діяльності підприємства [21]

Важливим є проведення класифікації різних видів ефективності, що мають практичне значення в системі господарювання. Відокремлення окремих видів ефективності діяльності зазвичай здійснюється за ознакою отриманих ефектів або результатів господарської діяльності підприємства. Тому важливо розглядати сутнісну характеристику різних видів ефективності.

Значення політики управління фінансами підприємств полягає в тому, що вона пронизує всі аспекти його господарської діяльності – науково-технічну, виробничу, постачання матеріалів, просування і реалізацію товарів і послуг – і концентровано відображає вплив численних внутрішніх і зовнішніх факторів. У межах цілісної фінансової політики, розробленої адміністрацією підприємства, встановлюються джерела фінансових ресурсів та їх розподіл всередині підприємства.

Ефективність управління грошовими потоками характеризується синхронністю їхнього надходження та витрачання для забезпечення стійкої платоспроможності. Необхідно зосередитися на вирішенні таких завдань управління [22]:

- Оптимізація грошових потоків для забезпечення балансу між надходженнями і витратами.
- Планування та контроль за використанням грошових коштів.
- Зниження ризиків, пов'язаних із недостатністю коштів для покриття зобов'язань.
- Забезпечення ліквідності підприємства для своєчасного виконання фінансових зобов'язань.
- Аналіз та прогнозування грошових потоків для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Отже, для підприємства ефективне управління фінансами сприяє формуванню ресурсного потенціалу, підвищенню його продуктивності та накопиченню власного капіталу. Це допомагає зміцнити конкурентні позиції на фінансовому і товарному ринках, стабілізувати економічну ситуацію, розробити стратегію сталого розвитку та підвищити загальну ринкову вартість компанії.

Швидке впровадження системного підходу до фінансового адміністрування вітчизняних підприємств дозволить враховувати вплив нефінансових факторів на фінансові показники, гнучко реагувати на зміни в

зовнішньому середовищі та досягти синергетичного ефекту від управлінських дій.

1.2. Характеристика механізму управління фінансово-господарською діяльністю підприємства

Фінансовий механізм базується на фінансових відносинах у всіх сферах діяльності підприємства. Компоненти цього механізму взаємодіють між собою і є основою фінансового механізму як комерційних підприємств, так і некомерційних організацій та установ, а також механізму страхування та державних фінансів.

Складові фінансового механізму є різноманітними та неоднозначними у системі фінансових відносин. Різні елементи фінансового механізму, які застосовуються у різних видах, формах і методах організації, визначають рівень фінансових взаємозв'язків.

Різнманітні складові фінансового механізму забезпечують систему фінансових ресурсів, охоплюючи елементи внутрішнього та зовнішнього бізнес-оточення. Сукупність цих складових, що включає форми, принципи та методи організації фінансових відносин, утворює конструкцію фінансового механізму. Ця конструкція може бути активована шляхом встановлення кількісних параметрів для кожного елемента, таких як ставки і норми зняття коштів, обсяг коштів та рівень витрат.

Як і економічний механізм, фінансовий механізм має свою внутрішню структуру. З цієї причини рекомендується використовувати основні поняття концепції системного аналізу, такі як підсистема, модуль, блок і елемент [23].

Фінансовий механізм характеризується динамізмом, постійним вдосконаленням і тісною взаємодією з елементами економічного механізму. Під час взаємодії різних складових фінансового механізму за певних умов їхню поведінку слід розглядати у поєднанні з відповідними елементами інших економічних механізмів, беручи до уваги інтереси суспільства, його можливості та інтереси окремих працівників.

Щоб краще зрозуміти сутність фінансового механізму, необхідно розглянути його структуру. У науковій літературі існує багато підходів до визначення структури фінансового механізму. Аналізуючи наукові публікації, можна дійти висновку, що найбільш типовими класифікаційними ознаками є ті, що наведені на рисунку 1.3.

Відповідно до джерела виникнення чинники поділяють на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні). Першу групу формують чинники, які не залежать від діяльності підприємства, але впливають на його фінансовий стан (стан економіки, інфляція, фінансова та податкова політика, політична ситуація тощо). Чинники другої групи є результатом ефективності роботи менеджменту підприємства і пов'язані з ефективністю використання його ресурсів.

Рисунок 1.3 – Фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства [24]

Екзогенні чинники впливу виникають внаслідок дії об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства. Ендогенні чинники, навпаки, мають досить високий рівень керованості, а характер їх змін прямо залежить від організації роботи самого підприємства. Тому вплив екзогенних та ендогенних чинників на фінансово-господарську діяльність підприємства суттєво відрізняється. Проте в обох випадках існує реальна потреба у застосуванні певних методів для мінімізації негативних наслідків їх впливу.

За природою виникнення фактори можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних факторів належать стихійні лиха та природні катаклізми, екологічні та демографічні чинники, інфляція. Суб'єктивні фактори є результатом діяльності менеджменту та працівників підприємства і повністю залежать від їхніх дій. Ефективне керівництво підприємством, раціональна організація виробництва, робота економічних та фінансових служб, а також кваліфікація працівників є ключовими для успішного ведення бізнесу, виконання поставлених завдань та забезпечення стабільного фінансового стану.

Поділ чинників на загальні і специфічні (за широтою дії) дозволяє врахувати особливості діяльності окремих підприємств та галузей виробництва. Загальні чинники впливають на всі сфери економіки і включають ліквідність, платоспроможність, ділову активність, фінансову стійкість. Специфічні чинники характерні для певної галузі або окремого підприємства.

Для виявлення чинників, вплив яких на фінансово-господарську діяльність слід мінімізувати або, навпаки, використовувати, вони поділяються на позитивні, нейтральні та негативні.

За сферою виникнення чинники впливу на фінансово-економічну діяльність підприємства поділяються на науково-технічні, організаційно-економічні, соціально-психологічні, природно-кліматичні, екологічні, політичні та правові. Такий розподіл дозволяє визначити природу чинника і види ресурсів, необхідних для впливу на його дію.

Класифікація факторів за ступенем регулювання дозволяє оцінити вплив, який керівництво підприємства може мати на ці фактори. До нерегульованих факторів належать стан світової економіки, стабільність політико-економічної ситуації в країні, інфляційні процеси, наявність та якість правового забезпечення підприємницької діяльності, рівень державного регулювання господарської діяльності суб'єктів, а також наявність платоспроможного попиту населення. Фактори, які підлягають коригуванню через управлінські рішення, є регульованими і можуть бути розділені на декілька груп: економічні, організаційні, матеріально-технічні та соціальні (рис.1.4).

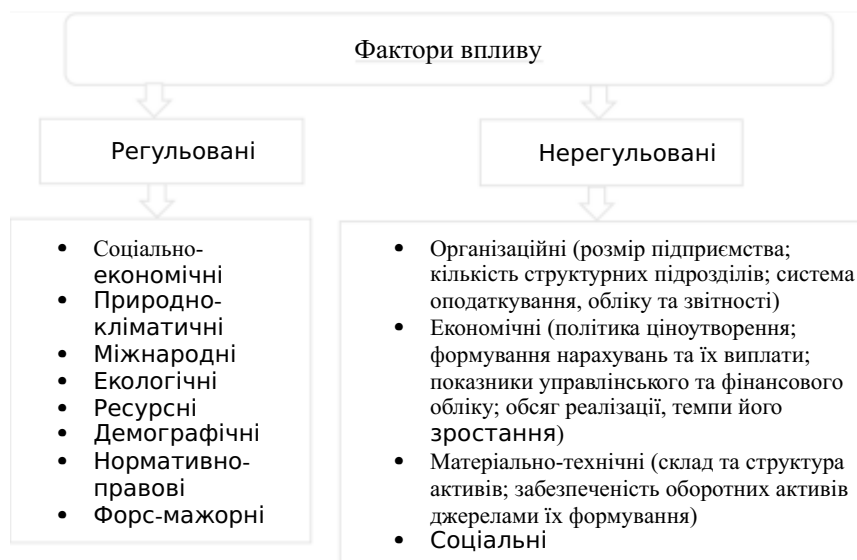

Рис. 1.4 – Класифікація чинників впливу на фінансово- господарську діяльність підприємства за ступенем їх урегульованості

Групування чинників залежно від тривалості їх впливу на постійні, тимчасові та епізодичні дозволяє визначити пріоритетність, оперативність та тривалість розробки й впровадження заходів реагування на ці чинники. На основі цього поділу можна дослідити причинно-наслідкові зв'язки між ними під час їх впливу на фінансово-економічну діяльність підприємства.

Крім того, чинники впливу можна класифікувати за їх повторюваністю, поділяючи їх на повторювальні та неповторювальні. Це допомагає визначити, чи доцільно витратити ресурси на заходи реагування на чинники, які виникають одноразово.

Кожне підприємство має свій власний унікальний набір чинників впливу на його фінансово-господарську діяльність. Це вимагає розробки унікальної системи управління, яка дозволить ідентифікувати основні чинники, розробляти заходи щодо мінімізації їх негативного впливу та розраховувати ефективність застосування цих заходів.

1.3. Оцінка фінансового стану підприємства як ключовий елемент управління його фінансово-господарською діяльністю

Успішне функціонування будь-якого підприємства залежить від того, наскільки ефективні його управлінські рішення в контексті ринкових умов. Оптимальні управлінські рішення можуть бути прийняті лише на основі глибокого та всебічного аналізу діяльності компанії. Під час такого аналізу всі аспекти функціонування оцінюються з урахуванням досягнення максимально можливого економічного результату через оптимальне використання ресурсів, перш за все фінансових. Управління, як правило, включає два етапи. На першому етапі проводиться оцінка стану і динаміки процесу на основі відповідної інформації та її аналізу. На другому етапі, якщо аналіз підтверджує необхідність втручання для зміни параметрів,

приймаються конкретні управлінські рішення, аналітики можуть підготувати навіть проекти таких рішень для менеджерів.

У науковому оточенні існує значна дискусія стосовно вибору методичного підходу до аналізу господарської діяльності підприємства. Вітчизняні вчені, такі як Н.Г. Міценко, М.Р. Мудрий, Р.В. Руда, Т.С. Шабатура, Н.В. Лагодієнко, Н. Левченко, Р.О.Толпежніков, В.Г. Корнійчук, Г.І. Рзаєв, О.В. Жовтинська, О.І. Маслак, О.О.Безручко, В.В. Турчак, С.Д. Чижинська, пропонують різноманітні підходи до цього питання:

- Аналіз показників фінансового стану підприємства.
- Доповнення аналізу показників фінансового стану підприємства аналізом зовнішніх і внутрішніх фінансових чинників, а також оцінкою вартості бізнесу та якості управління фінансами.
- Дослідження чотирьох перспектив: фінансів, внутрішніх бізнес-процесів, клієнтів, навчання та зростання.
- Використання показників зі Statement on Management Accounting «Measuring entity performance» (SMA 4D) Інституту управлінського обліку США (ІМА), таких як чистий прибуток, прибуток на акцію, ринкова вартість компанії, ROI, залишковий дохід, грошовий потік.
- Доповнення аналітичних досліджень індикаторами кредитного залучення, інвестиційного забезпечення, фінансової безпеки, загрози банкрутства, резервного забезпечення.
- Урахування критерію «можливість залучення додаткового капіталу».

Таблиця 1.2

Методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств

Методичний підхід	Зміст і особливості
Ресурсний підхід	Передбачає дослідження обсягів, структури, динаміки та джерел формування фінансових ресурсів підприємства як елементів фінансового потенціалу підприємства.
Результатний підхід	Полягає у дослідженні фінансових результатів від провадження виробничо - господарської діяльності та віддачі використовуваних при цьому ресурсів, які формують фінансовий потенціал підприємства.

Факторний підхід	Передбачає дослідження системи факторів, що кількісно чи якісно чинять вплив на фінансовий потенціал підприємства.
Вартісний підхід	Полягає у визначенні обсягу фінансового потенціалу підприємства у вартісних показниках.
Порівняльний підхід	Полягає у аналітичному дослідженні фінансового потенціалу одного підприємства у порівнянні з іншим підприємством.
Експертно - бальний підхід	Передбачає визначення рівня фінансового потенціалу підприємства на основі експертних оцінок
Рейтинговий підхід	Передбачає складання рейтингу підприємств за кількісно-якісними показниками фінансового потенціалу підприємства.

На основі вивчення цього питання науковцями І.М. Камінською, О.А. Мишко, Д.С. Шишка складено таблицю 1.2 [25, с.105].

Кожен, хто вивчає фінансово-господарську діяльність підприємства, використовує свої власні методи та прийоми аналізу. Зазвичай згадують шість основних підходів:

- 1) горизонтальний аналіз - порівняння значень показників звітності за різні періоди для визначення темпів зростання;
- 2) вертикальний аналіз - вивчення структури фінансових показників;
- 3) трендовий аналіз - виявлення основної тенденції динаміки показників за різні періоди;
- 4) коефіцієнтний аналіз - розрахунок взаємозв'язків між окремими показниками;
- 5) порівняльний аналіз - порівняння фінансових показників з аналогічними показниками інших підприємств або середньогалузевими даними;
- 6) факторний аналіз - вивчення впливу окремих факторів на кінцевий результат.

Під час аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства аналітики можуть використовувати різні методи. Під терміном «метод аналізу фінансово-господарської діяльності» розуміється комплекс науково-методичних інструментів і принципів, за допомогою яких проводиться дослідження фінансового стану підприємства.

Під час фінансово-економічного аналізу у ринкових умовах вирішуються наступні завдання:

- Об'єктивна та всебічна оцінка досягнутих результатів діяльності підприємства з урахуванням їх відповідності вкладеному капіталу та поточним витратам на ведення господарської діяльності. Часто результати фінансово-господарської діяльності оцінюються за допомогою різних показників прибутковості та рентабельності, які потім порівнюються із показниками вкладеного капіталу та поточних витрат.

- Виконання першого завдання фінансово-економічного аналізу проводиться паралельно з визначенням рівня ліквідності, що є необхідною умовою для функціонування підприємств у ринковій економіці. У такій економічній системі, через об'єктивність її законів, немає гарантії від банкрутства для жодного суб'єкта господарювання.

- Виявлення факторів, які вплинули на фінансово-господарські результати підприємства, їх взаємозв'язків і причинних зв'язків між управлінськими рішеннями, що приймаються під час виробничого або іншого підприємницького процесу, і досягнутими результатами.

Отже, під фінансово-економічним аналізом діяльності підприємства розуміють комплексне вивчення його функціонування з метою об'єктивної оцінки фінансових результатів і виявлення шляхів подальшого підвищення прибутковості та забезпечення безпечного рівня ліквідності. Загальна схема аналізу фінансово-економічного стану підприємства представлена наступним чином (див. рис. 1.5).

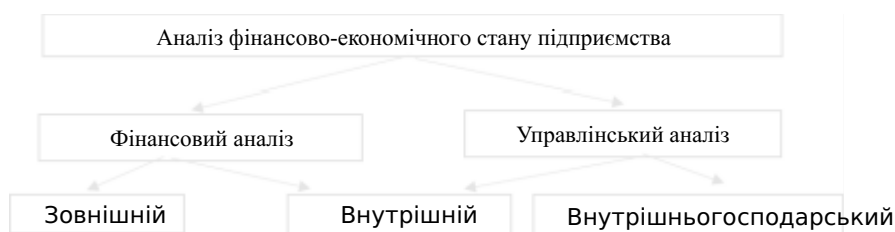

Рис. 1.5 – Схема аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства

Значення оцінки фінансово-економічного стану надзвичайно важливе, оскільки це основа для розробки стратегії фінансової політики підприємства. Цей аналіз ґрунтується на показниках квартальної та річної бухгалтерської звітності. Проведення передбачуваного аналізу перед складанням звітності дає можливість ввести зміни до балансу та підготувати пояснювальну записку до річного звіту. Вирішальне значення для розробки стратегії фінансової політики має якість аналізу, яка залежить від методології, достовірності бухгалтерських даних та компетентності управлінського персоналу.

Висновки до розділу 1

При вивченні діяльності будь-якого підприємства важливо усвідомити, що всі аспекти його господарської діяльності слід розглядати з точки зору фінансів і фінансового результату. Господарську діяльність підприємства слід розглядати як частину фінансової діяльності.

Розробка стратегій для підвищення ефективності діяльності підприємства вимагає проведення фінансово-економічного аналізу, на основі якого можна рекомендувати способи поліпшення його фінансового стану. Основні елементи фінансового аналізу включають дослідження майнового стану підприємства, рівня його ділової активності, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансових результатів. Результати аналізу допомагають визначити стратегії управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Для проведення аналізу кожного окремого аспекту необхідно використовувати розрахунок певної кількості фінансових коефіцієнтів, вибравши найбільш важливі та значущі серед них. Аналіз фінансових результатів передбачає розрахунок як абсолютних (прибуток), так і відносних (рентабельність) показників. Дослідження рентабельності надає можливість визначити стратегії для підвищення ефективності управління.

Під час аналізу будь-якого підприємства важливо розуміти, що всі аспекти його діяльності потрібно розглядати з фінансової перспективи, оскільки господарська діяльність підприємства суттєво впливає на його

фінансовий стан. Для розробки стратегій підвищення ефективності потрібно провести фінансово-економічний аналіз, який дозволить виявити шляхи поліпшення фінансового стану.

Основними компонентами фінансового аналізу є дослідження майнового стану, рівня активності, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансових результатів підприємства. Результати аналізу дозволяють здійснити краще управління фінансово-господарською діяльністю.

Для аналізу кожного елемента використовуються фінансові коефіцієнти, серед яких визначаються найбільш важливі та суттєві. Результати аналізу фінансових результатів отримують шляхом розрахунку як абсолютних (наприклад, прибутку), так і відносних (наприклад, рентабельності) показників. Дослідження рентабельності дозволяє виявити можливості для підвищення ефективності управління.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Комунальне некомерційне підприємство центр первинної медико-санітарної допомоги № 2 Одеської міської ради (КНП «ЦПМСД № 2» ОМР) код ЄДРПОУ 02063341, було зареєстровано 11.02.2003. Розмір статутного капіталу організації складає 5000,00. На момент останнього оновлення даних 25.05.2023 статус фірми - Не перебуває в процесі припинення.

Керівником фірми комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2» Одеської міської ради є Ясіновська Марина Олександрівна.

Організаційно-правова форма організації КНП «ЦПМСД № 2» ОМР - комунальне підприємство.

Основний вид діяльності (КВЕД) – 86.21 Загальна медична практика.

Контактні відомості фірми КНП «ЦПМСД № 2» ОМР

Телефон: +380487224791

Компанія Комунальне некомерційне підприємство центр первинної медико-санітарної допомоги № 2 Одеської міської ради зареєстрована за юридичною адресою: Україна, 65014, Одеська обл., місто Одеса, провулок Обсерваторний, будинок 8.

Метою діяльності підприємства є: створення разом із власником умов, необхідних для забезпечення доступної та якісної медичної допомоги населенню, організації належного управління внутрішнім лікувально-діагностичним процесом та ефективного використання майна та інших ресурсів лікарні; надання пацієнтам відповідно до законодавства на безвідплатній та відплатній основі послуг вторинної (спеціалізованої) стаціонарної медичної допомоги, у тому числі екстреної (невідкладної), необхідної для забезпечення належних профілактики, діагностики і лікування хвороб; організація взаємодії з іншими закладами охорони здоров'я з метою

забезпечення наступництва у наданні медичної допомоги на різних рівнях та ефективного використання ресурсів системи медичного обслуговування [26].

Всього підприємство нараховує 350 робітників, з яких: 45 лікарів; 30 робітники спеціальних служб (далі РСС) таких як бухгалтери, інженери, відділ кадрів, нормувальники, юрисконсульти; 205 працівники середнього медичного персоналу та 70 робітників молодшого медичного персоналу. Головним на підприємстві є директор, який контролює та пов'язаний зі всіма підрозділами підприємства.

Штатний розклад - це документ, що встановлює організаційну структуру підприємства, штати й оклади (тарифні ставки) працівників. Штатний розпис містить найменування посад, чисельність працівників і оклади (ставки) за кожною посадою.

У загальному випадку штатний розпис містить: гриф затвердження, заголовок і текст. У тексті вказують найменування структурних підрозділів; найменування посад; кількість штатних одиниць відповідної посади; розміри окладів (тарифних ставок), надбавок і доплат за кожною посадою; місячний фонд заробітної плати для працівників відповідної посади і в цілому по підприємству.

На підприємстві КНП «ЦПМСД № 2» ОМР згідно з штатним розписом дійсним на 01.04.2023 до кожної посади визначені наступні дані: розподіл за джерелами фінансування; категорія персоналу; кваліфікаційна категорія / розряд; категорія працівників (основні, допоміжні, обслуговуючі, лінійні керівники, АКП); категорія працівників за функціональним напрямком; штат; шифр графіка роботи; доплата згідно атестації робочих місць за умовами праці (%); категорія пільгового пенсійного забезпечення; додаткова відпустка (днів); № робочого місяця.

Цей документ був підписаний головою профспілкового комітету лікарні, головою первинної профспілкової організації вільних профспілок України та директором КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

Документообіг - це рух службових документів на підприємстві з моменту їх створення або одержання до завершення виконання або відправлення.

Деталізуючи це поняття, можна зазначити, що документообіг уключає приймання документів, їх попередній розгляд, реєстрацію, передачу та виконання, контроль за виконанням, а також опрацювання та відправлення вихідних документів [27].

Рух документів з моменту їх створення до передачі на зберігання регламентує графік документообігу. Якоїсь уніфікованої форми такого графіка не існує. Кожне підприємство розробляє його з урахуванням особливостей своєї діяльності. При цьому потрібно передбачити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через яких проходить кожен документ, а також мінімальний строк його знаходження в підрозділі. Графік документообороту на комунальному підприємстві КНП «ЦПМСД № 2» ОМР має п'ять основних етапів: складання документа або надходження від сторонньої організації; передача до бухгалтерії для обробки; перевірка; обробка; передача до архіву на зберігання.

За графіком документообігу працівники установи створюють і подають первинні документи, які належать до сфери їхньої діяльності. За своєчасну розробку і передачу документів відповідають особи, які їх створили і підписали. Кожному працівнику під підпис вручається витяг із графіка документообігу. Там працівник може побачити, які документи має створювати, коли й до якого підрозділу їх подавати.

Таким чином, було визначено, що КНП «ЦПМСД № 2» ОМР є підприємством комунальної форми власності; визначено мету, завдання, функції та обов'язки підприємства; було проаналізовано штатний розклад та графік документообігу.

З 2017 року розпочався процес реформування медичних закладів, а саме перетворення з комунальних закладів на комунальні некомерційні підприємства (далі - КНП). Початок цьому процесу дало підписання

Президентом України Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» [28].

Дана реформа передбачає: здійснення реформи фінансування системи охорони здоров'я, впровадження нових фінансових механізмів на рівні спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги (амбулаторного та стаціонарного рівнів); забезпечення фінансового захисту населення від надмірних витрат; ефективне функціонування моделі державного гарантування пакета медичної допомоги, який має бути доступним для всього населення, незалежно від статі, місця проживання, рівня статків та інших соціально-демографічних характеристик; оновлення матеріально-технічної бази, забезпечення інформаційного та кадрового ресурсу закладів охорони здоров'я на всіх рівнях медичної допомоги відповідно до міжнародних стандартів; впровадження інноваційних технологій у щоденній медичній практиці та забезпечення доступу до високотехнологічного лікування.

Однак, все ж головною метою даної реформи було забезпечення громадянам України рівного доступу до якісних медичних послуг. Бачення системи охорони здоров'я після проведення реформи: ефективна і доступна система охорони здоров'я, що відповідає потребам населення України. Підвищення рівня і якості життя населення на основі розширення доступності, підвищення якості та безпеки медичної допомоги, продуктивної зайнятості персоналу, що працює у галузі охорони здоров'я, а також підвищення їх рівня соціального забезпечення, розвитку і оптимізації системи соціальної підтримки.

Основою діяльності КНП є стаття 78 Господарського кодексу України [29]. Законодавством України визначено, що підприємством комунальної форми власності називається підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади, утворюється органом, який є представником власника - відповідної територіальної громади і виконує його функції та майно якого закріплюється за ним на праві господарського відання

або на праві оперативного управління [30]. Комунальне некомерційне підприємство - це підприємство, майно якого належить територіальній громаді й передане органом місцевого самоврядування в його оперативне управління і таке підприємство внесене до Реєстру неприбуткових установ і організацій.

Завданнями, функціями та обов'язками такого підприємства є: планувати свою діяльність з метою реалізації єдиної комплексної політики в галузі охорони здоров'я (зі свого напрямку); керуватись у своїй діяльності Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами Міністерства охорони здоров'я України, загальнообов'язковими нормативними актами інших центральних органів виконавчої влади, відповідними рішеннями місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування; створювати для працівників належні і безпечні умови праці, забезпечувати додержання чинного законодавства України про працю, правил та норм охорони праці, техніки безпеки, соціального страхування; забезпечувати своєчасну сплату податкових та інших обов'язкових платежів з урахуванням своєї статутної діяльності та відповідно до чинного законодавства України; розробляти та реалізовувати кадрову політику, контролювати підвищення кваліфікації працівників; акумулювати власні надходження та витрати їх в інтересах лікарні відповідно до чинного законодавства України; здійснювати заходи по вдосконаленню організації заробітної плати працівників з метою посилення їх матеріальної зацікавленості як в результатах особистої праці, так і в загальних підсумках роботи лікарні та забезпечує виплату працівникам заробітної плати не рідше ніж це передбачено чинним законодавством України.

З 1 квітня 2020 року запрацювала Програма медичних гарантій на рівні вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги. Заклади охорони здоров'я, які надають вторинну (спеціалізовану) медичну допомогу, розпочали роботу за договорами з Національною службою здоров'я України (далі - НСЗУ).

Станом на вересень 2020 року з НСЗУ законтрактовано 3095 надавачів медичних послуг населенню, ким виплачено 51,6 млрд. грн. за надання послуг пацієнтам за Програмою медичних гарантій. З них: 13,3 млрд. грн. виплачено закладам первинної ланки; 29,7 млрд. грн. - закладам, що надають вторинну (спеціалізовану) допомогу; 3,7 млрд. грн. - закладам екстреної медичної допомоги. Також 4,9 млрд. грн. [32] виплачено медичним закладам, що надають допомогу пацієнтам хворим на COVID-19, або з підозрою на НЬОГО.

Глобальним результатом медичної реформи повинно було стати орієнтування медичної систему так, щоб у її центрі був пацієнт. Вже під час перетворення закладів охорони здоров'я (далі - ЗОЗ) - колишніх бюджетних установ комунальної власності в КНП виникає багато питань та нюансів: починаючи з створення найменування медичного КНП та підбору коду для реєстрації КНП до відкриття рахунків у Казначействі та заключення договору з НСЗУ.

Міністерством охорони здоров'я України було створено методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства [32] в яких були визначені та уточнені головні аспекти перетворення та функціонування медичних КНП, зокрема: порядок ініціювання включення до порядку денного сесії відповідної ради питання щодо перетворення закладу охорони здоров'я у КНП; алгоритм перетворення ЗОЗ із бюджетної установи у комунальне некомерційне підприємство; юридичні аспекти та особливості перетворення; варіанти вирішення кадрових питань щодо працівників реорганізованого закладу охорони здоров'я; правове регулювання діяльності КНП; фінансування; приклади статуту для комунального некомерційного підприємства, яке надає первинну медичну допомогу, вторинну та третинну та ін.

Управління комунальним некомерційним підприємством здійснює рада територіальної громади села, селища, міста, району, області, яка є власником

майна відповідного ЗОЗ. Поточне керівництво (оперативне управління) комунальним некомерційним підприємством здійснює керівник підприємства. Особливості господарської діяльності комунальних некомерційних підприємств визначаються відповідно до вимог, встановлених Господарським кодексом України щодо діяльності державних казенних підприємств, а також інших вимог, передбачених законом.

Комунальне некомерційне підприємство створюється для здійснення діяльності, спрямованої на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку. Тобто таке підприємство може бути неприбутковим у розумінні податкового законодавства.

Отримання комунальним некомерційним підприємством статусу неприбуткової організації звільняє такого суб'єкта від сплати податку на прибуток.

Слід зазначити, що підприємство зі статусом неприбуткової організації може отримувати й інші доходи від здійснення діяльності, що визначена статутом підприємства. Тобто, підприємство може отримувати дохід не тільки у вигляді дотацій, медичної субвенції, отриманих із державного або місцевих бюджетів, коштів за договорами з Національною службою здоров'я України, а також і внаслідок надання платних послуг, що передбачені у статуті підприємства. Наприклад, надання приміщень чи обладнання (інструментів) в оренду, надання інших нетипових для ЗОЗ - комунального некомерційного підприємства послуг, як - то послуги з бухгалтерського чи юридичного супроводу. Доходи від здійснення такого виду діяльності не будуть об'єктом оподаткування податком на прибуток за умови, що такі доходи використовуються підприємством виключно для фінансування витрат на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

Комунальне некомерційне підприємство за власним бажанням може бути зареєстровано платником податку на додану вартість (далі - ПДВ) та відповідно мати взаємовідносини з іншими платниками цього податку.

Комунальне некомерційне підприємство як заклад охорони здоров'я може мати на меті здійснення діяльності як лікарня, аптека, санаторно-курортний заклад тощо.

Чинне податкове законодавство передбачає звільнення від оподаткування ПДВ операцій щодо постачання товарів (робіт, послуг) закладами охорони здоров'я, окрім винятків передбачених статтею 197.1.5. Податкового кодексу України [33].

Під обов'язкову реєстрацію як платника ПДВ підпадатиме КНП, у якого загальна сума від здійснення операцій із постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з розділом V Податкового Кодексу, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1 млн грн (без урахування ПДВ), крім особи, яка є платником єдиного податку першої - третьої групи.

2.2. Оцінка фінансової звітності підприємства із використанням методів фінансового, порівняльного та коефіцієнтного аналізу.

Коефіцієнт - це математичний вираз, що відображає співвідношення між двома показниками. Коефіцієнти є ключовими інструментами фінансового аналізу, які дозволяють встановити зв'язок між різними даними у фінансових звітах.

Використовуючи коефіцієнти, аналітик може не лише оцінити поточний фінансовий стан організації, але й передбачити реакцію кредиторів та інших зацікавлених сторін, які зазвичай використовують їх для оцінки діяльності компанії.

На сьогоднішній день у світовій практиці існують десятки показників для оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Вибір конкретних показників залежить від мети аналізу та інформаційних потреб зацікавлених осіб. Виділяють групи фінансових показників, які описують (для розрахунку будуть використані додатки А, Б, В, Д, Е, Ж):

1. Аналіз майнового стану підприємства;
2. Аналіз фінансової стійкості підприємства;

3. Аналіз ліквідності.

До першої групи (аналіз майнового стану підприємства) відносяться такі коефіцієнти:

- 1.1 Коефіцієнт (далі - Коефіцієнт) зносу основних засобів;
- 1.2 Коефіцієнт придатності основних засобів;
- 1.3 Коефіцієнт оновлення основних засобів;
- 1.4 Коефіцієнт вибуття основних засобів.

Аналіз майна підприємства передбачає оцінку складу та структури активів, дослідження джерел формування майна, а також змін у складових майна і джерелах його фінансування.

Майновий стан підприємства визначається використанням засобів (активів) і джерелами їх формування (пасивів). Основним джерелом інформації для оцінки майнового стану є баланс підприємства. В процесі аналізу активу і пасиву балансу визначаються показники структури, динаміки балансу та структурної динаміки балансу. Зокрема, розглядаються абсолютні величини за статтями активу і пасиву балансу на початок і кінець періоду, зміни в абсолютних величинах, питома вага окремих статей у валюті балансу на початок і кінець періоду, а також зміни у питомій вазі. Також аналізуються зміни статей балансу на кінець періоду порівняно з початком (абсолютні прирости і темпи росту). Отримані показники порівнюються з аналогічними за попередні звітні періоди, що дозволяє зробити висновки про динаміку показників.

Аналіз статей активу і пасиву балансу дозволяє визначити, за рахунок яких джерел відбувався приріст нових засобів і напрямки їх вкладення, а також виявити позитивні і негативні тенденції цих змін.

Для оцінки майнового стану також розглядаються показники, що характеризують виробничий потенціал підприємства, такі як коефіцієнт зносу, коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів [34].

Коефіцієнт зносу основних засобів КНП «ЦПМСД № 2» ОМР характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати в попередніх періодах, у їх первісній вартості та розраховується за формулою:

$$Кзн = (\text{Накопичений знос/Первісну вартість основних засобів}) \times 100 \quad (2.1)$$

$$Кзн\ 2021 = 34,58\%$$

$$Кзн\ 2022 = 27,33\%$$

$$Кзн\ 2023 = 30,66\%$$

Доповненням цього показника є коефіцієнт придатності основних засобів КНП «ЦПМСД № 2» ОМР:

$$Кпр = 1 - Кзн \quad (2.2)$$

$$Кпр2021 = 65,42\%$$

$$Кпр\ 2022 = 72,67\%$$

$$Кпр2023 = 69,34\%$$

Оскільки ці показники часто використовуються для характеристики стану основних засобів, слід зробити деякі зауваження. По-перше, варто зазначити їх певну умовність. Це пов'язано з тим, що коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності залежать від обраного методу нарахування амортизації. Іншими словами, коефіцієнт зносу не відображає фактичної зношеності основних засобів, так само як і коефіцієнт придатності не дає точної оцінки їх поточного стану.

Незважаючи на умовність цих показників, вони мають певне аналітичне значення. Зокрема, прийнято вважати, що значення коефіцієнта зносу більше ніж 50% (а отже, коефіцієнта придатності менше ніж 50%) є небажаним.

На основі розрахунків двох показників можна зробити висновок, що значення коефіцієнтів не перевищують норму і є оптимальними. Однак слід зазначити, що у 2022 році зменшився коефіцієнт зносу, відповідно

збільшився коефіцієнт придатності, що свідчить про оновлення основних засобів у цьому році.

Коефіцієнт оновлення основних засобів КНП «ЦПМСД № 2» ОМР визначає частку нових основних засобів у загальному обсязі на кінець звітного періоду та розраховується за формулою:

$$K_{\text{он}} = (\Phi_{\text{н}} / \Phi_{\text{к}}) \times 100 \quad (2.3)$$

де $\Phi_{\text{н}}$ - сума нових основних фондів за первісною вартістю, що введені в експлуатацію у звітному періоді;

$\Phi_{\text{к}}$ - сума основних фондів за первісною вартістю на кінець звітного періоду.

$$K_{\text{он}} 2021 = 41,99\%$$

$$K_{\text{он}} 2022 = 43,41\%$$

$$K_{\text{он}} 2023 = 14,99\%$$

Значення коефіцієнтів за 2021 та 2022 рік великі, тобто значна частина основних засобів оновлюється, але у 2023 році значення різко зменшилося.

Коефіцієнт вибуття КНП «ЦПМСД № 2» ОМР показує, яка частина основних засобів КНП, за якими підприємство почало діяльність у звітному періоді, вибула з різних причин. Формула розрахунку даного показника наступна:

$$K_{\text{в}} = (\Phi_{\text{в}} / \Phi_{\text{о}}) \times 100 \quad (2.4)$$

де $\Phi_{\text{в}}$ - сума основних фондів, що вибувають у звітному періоді внаслідок старіння та зносу;

$\Phi_{\text{о}}$ - сума основних фондів на початок періоду.

$$K_{\text{в}} 2021 = 1,55\%$$

$$K_{\text{в}} 2022 = 1,85\%$$

$$K_{\text{в}} 2023 = 0,79\%$$

Можемо зробити висновок, що у КНП «ЦПМСД № 2» ОМР відбувається активне списання основних засобів у 2021 та 2022 роках, а у 2023 році цей показник став менше ніж у 2022 році на 1,06%.

До другої групи (аналіз фінансової стійкості підприємства) відносяться такі коефіцієнти:

- Коефіцієнт автономії(незалежності);
- Коефіцієнт фінансової залежності;
- Коефіцієнт фінансового ризику;
- Коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень;
- Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів;
- Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел.

Про стійкий фінансовий стан КНП «ЦПМСД № 2» ОМР свідчить його здатність своєчасно погашати поточні зобов'язання, підтримувати платоспроможність у несприятливих умовах, збільшувати обсяги реалізації та отримувати прибуток.

Фінансова стійкість забезпечує тривалу платоспроможність, яка ґрунтується на збалансованості активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків. Це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, підтримуючи рівновагу між активами і пасивами в умовах мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища, що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість при допустимому рівні ризику.

Оцінювання фінансової стійкості КНП «ЦПМСД № 2» ОМР передбачає об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів, визначення на цій основі його фінансової стабільності та незалежності, а також аналіз відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

На фінансову стійкість КНП «ЦПМСД № 2» ОМР впливають такі фактори, як стан підприємства на товарному ринку, конкурентоспроможність

продукції (робіт, послуг), ділова репутація підприємства, залежність від зовнішніх інвесторів і кредиторів, наявність неплатоспроможних дебіторів, ефективність господарських і фінансових операцій.

Значний вплив на фінансову стійкість КНП «ЦПМСД № 2» ОМР мають також зовнішні фактори: економічні умови господарювання, політична стабільність, розвиток техніки і технології, платоспроможний попит споживачів, економічна і фінансово-кредитна законодавча база, соціальна і екологічна ситуація в суспільстві, податкова політика, рівень конкуренції, розвиток фінансового і страхового ринку.

Фінансова стійкість КНП «ЦПМСД № 2» ОМР є результатом стабільного перевищення доходів над витратами, що забезпечує можливість вільного маневрування грошовими коштами підприємства та сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції. Основною умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства є наявність достатніх обсягів коштів для повного виконання зобов'язань перед бюджетом, розрахунків із працівниками, кредиторами та постачальниками. Іншими словами, підприємство буде фінансово стійким, якщо його вхідні грошові потоки від операційної діяльності перевищуватимуть вихідні.

Таким чином, одним з важливих компонентів фінансової стійкості КНП «ЦПМСД № 2» ОМР є наявність необхідних фінансових ресурсів, які можна забезпечити лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку, що неможливо без прийняття правильних управлінських рішень.

Інформація, що міститься у пасиві балансу КНП «ЦПМСД № 2» ОМР, дозволяє визначити зміни у структурі власного і позикового капіталу, постійного і змінного; розмір залучених, довгострокових і короткострокових позикових коштів. Пасив відображає джерела фінансування і зобов'язання підприємства. Фінансовий стан КНП «ЦПМСД № 2» ОМР багато в чому залежить від типу наявних коштів, їх джерел і способу використання. Власний капітал має велике значення для самостійності і незалежності підприємства. Вища частка власного капіталу є кращою для кредиторів та

інвесторів, оскільки надає їм впевненість у поверненні своїх вкладень. Чим більша частка власного капіталу і менша частка позикового, тим менший фінансовий ризик. Проте практика показує, що ефективність використання позикового капіталу КНП «ЦПМСД № 2» ОМР вища, ніж власного. Це пояснюється декількома причинами:

1. Позичальник повинен детально обґрунтувати мету використання позикових коштів, що свідчить про добре продуманий план і впевненість у досягненні мети та поверненні боргу.

2. Позикові кошти беруться під певний відсоток, що підвищує відповідальність перед кредиторами за повернення боргу.

3. Якщо кредитором виступає банк, то він постійно контролює витрачання коштів на визначену мету та хід роботи господарюючого суб'єкта.

4. Юридичне оформлення позики передбачає юридичну відповідальність.

5. Надання позикових коштів на певний термін означає їх повернення у встановлений строк.

У разі недосягнення мети використання власного капіталу підприємство може просто «проїсти» свої кошти, не ризикуючи нічим, крім того, що стане біднішим. Однак, у випадку недосягнення мети за рахунок позикових коштів, власник може стати банкрутом і втратити особисті заощадження, квартиру, автомобіль тощо.

Залежно від ситуації, може бути вигідним використовувати більше власного капіталу, зменшуючи фінансовий ризик, або застосовувати позиковий капітал для отримання вищих доходів, але з більшим ризиком. Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від оптимального співвідношення власного і позикового капіталу [35].

Структура джерел фінансових ресурсів КНП «ЦПМСД № 2» ОМР характеризується показниками:

- коефіцієнтом фінансової незалежності (його ще називають коефіцієнтом автономності, коефіцієнтом власності):

$$\text{Кфн} = \text{Власний капітал} / \text{Валюта балансу} \quad (2.5)$$

Кфн.поч 2021 = 0,91;	Кфн.кін 2021 = 0,96;
Кфн.поч 2022 = 0,96;	Кфн.кін 2022 = 0,95;
Кфн.поч 2023 = 0,95;	Кфн.кін 2023 = 0,90.

Розрахунки свідчать, що коефіцієнт фінансової незалежності КНП «ЦПМСД № 2» ОМР не зазнав значних коливань протягом аналізованого періоду. Теоретично достатнім вважається значення коефіцієнту $\text{Кфн} \geq 0,5$.

Усі 3 роки значення показника трималося на рівні більше 0,5. Отже, КНП «ЦПМСД № 2» ОМР фінансово стійке, стабільне і майже незалежне від зовнішніх кредиторів.

- коефіцієнтом фінансової залежності, який характеризує частку боргу у загальному капіталі:

$$\text{Кфз} = \text{Валюта балансу} / \text{Власний капітал} \quad (2.6)$$

Кфз.поч 2021 = 1,09;	Кфз.кін 2021 = 1,04;
Кфз.поч 2022 = 1,04;	Кфз.кін 2022 = 1,05;
Кфз.поч 2023 = 1,05;	Кфз.кін 2023 = 1,10.

Критичне значення коефіцієнта фінансової залежності - 2. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, а отже, і втрату фінансової незалежності. Якщо його значення знижується до одиниці, то це означає, що власники повністю фінансують КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

З розрахунку коефіцієнту бачимо, що КНП «ЦПМСД № 2» ОМР на кінець 2021 року та на початок 2022 року майже не залежало від позикових коштів, а з кожним роком цей показник збільшувався. У 2023 році цей показник становив найбільше значення, але воно не є критичним. Можна зробити висновок, що КНП «ЦПМСД № 2» ОМР майже не залежить від позикових коштів і є фінансово стійким.

- коефіцієнтом фінансового ризику (плече фінансового важеля), який розраховується за формулою:

$$\text{Кфр} = \text{Позиковий капітал} / \text{Власний капітал} \quad (2.7)$$

$$\begin{aligned} \text{Кфр.поч 2021} &= 0,09; & \text{Кфр.кін 2021} &= 0,04; \\ \text{Кфр.поч 2022} &= 0,04; & \text{Кфр.кін 2022} &= 0,06; \\ \text{Кфр.поч 2023} &= 0,06; & \text{Кфр.кін 2023} &= 0,11. \end{aligned}$$

Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості. Він має досить просту інтерпретацію: показує, скільки одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних. Ріст показника в динаміці свідчить про посилення залежності КНП «ЦПМСД № 2» ОМР від зовнішніх інвесторів, тобто зниження фінансової стійкості, і навпаки. Оптимальне значення даного коефіцієнта - більше або дорівнює 0,5. Критичне значення - 1. Варто зазначити, що цей коефіцієнт з 2021 року до 2023 року збільшувався, але за всі три роки цей коефіцієнт був мінімальним і не досягав критичного значення, тобто можна сказати, що підприємство є фінансово стійким.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу КНП «ЦПМСД № 2» ОМР показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті тобто в тій формі яка дозволяє вільно маневрувати цими засобами, а яка капіталізована. Коефіцієнт повинен бути досить високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних коштів КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується за наступною формулою:

$$\text{Кман.в.к.} = \text{Власний оборотний капітал} / \text{Власний капітал} \quad (2.8)$$

$$\begin{aligned} \text{Кман.в.к.поч 2021} &= 0,08; & \text{Кман.в.к.кін 2021} &= 0,09; \\ \text{Кман.в.к.поч 2022} &= 0,09; & \text{Кман.в.к.кін 2022} &= 0,01; \\ \text{Кман.в.к.поч 2023} &= 0,01; & \text{Кман.в.к.кін 2023} &= \\ & & & -0,03. \end{aligned}$$

Цей показник може значно варіювати в залежності від структури капіталу і галузевої приналежності підприємства. Позитивною вважається ситуація, при якій коефіцієнт маневреності в динаміці незначно збільшується. Різде зростання даного коефіцієнта не може свідчити про нормальну діяльність підприємства. Пов'язано це з тим, що збільшення цього показника можливо або при зростанні власного оборотного капіталу, або при зменшенні власних джерел фінансування. В зв'язку з цим різке збільшення даного показника автоматично викличе зменшення інших показників.

Розрахунок коефіцієнтів капіталізації для КНП «ЦПМСД № 2» ОМР надано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Розрахунок коефіцієнтів капіталізації КНП «ЦПМСД № 2» ОМР
за 2021 – 2023рр.

Показник	Рівень показника								
	На поч. 2021 року	На кін. 2021 року	Зміна	На поч. 2022 року	На кін. 2022 року	Зміна	На поч. 2023 року	На кін. 2023 року	Зміна
Коефіцієнт фін. автон.	0,91	0,96	0,05	0,96	0,95	-0,01	0,95	0,90	-0,05
Коефіцієнт фін. залеж.	1,09	1,04	-0,05	1,04	1,05	0,01	1,05	1,11	0,06
Коефіцієнт фін. ризику	0,09	0,04	-0,05	0,04	0,06	0,02	0,06	0,11	0,05
Коефіцієнт ман. влас. кап.	0,08	0,09	0,01	0,09	0,01	-0,08	0,01	-0,03	-0,04

Чим вище рівень першого показника та нижче рівень другого і третього показника, тим більш стійке фінансове положення КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

У нашому випадку коефіцієнт фінансової незалежності не зазнав значних коливань протягом аналізованого періоду, а коефіцієнт фінансової залежності показав те, що КНП «ЦПМСД № 2» ОМР майже не залежало від позикових коштів, у 2023 році цей показник становив найбільше значення,

але воно не було критичним. Така динаміка показників фінансової автономії і фінансової залежності є позитивною тенденцією.

У той же час КНП «ЦПМСД № 2» ОМР відрізняється низьким рівнем маневреності власного капіталу. На кінець 2022 року показник різко зменшився на 0,08, а у кінці 2023 року значення показника було негативним і становило -0,03. Весь інший час значення майже не змінювалось.

Для КНП «ЦПМСД № 2» ОМР дуже важливо знайти оптимальне співвідношення коефіцієнта фінансової автономії і коефіцієнта маневреності власного капіталу або, іншими словами, співвідношення власного і позикового капіталу.

Логіка розрахунку коефіцієнту структури покриття довгострокових вкладень заснована на пропозиції, що довгострокові позики і займи використовуються для фінансування придбання основних засобів і інших капітальних вкладень:

Кст.пок.д.в. = Довгострокові зобов'язання / Необоротні активи (2.9)

Кст.пок.д.в.поч 2021 = 0,002; Кст.пок.д.в.кін 2021 = 0,00005;

Кст.пок.д.в.поч 2022 = 0,0005; Кст.пок.д.в.кін 2022 = 0;

Кст.пок.д.в.поч 2023 = 0; Кст.пок.д.в.кін 2023 = 0.

Коефіцієнт показує, яка частина основних засобів та інших необоротних активів профінансована зовнішніми інвесторами. Збільшення коефіцієнта в динаміці свідчить про посилення залежності КНП «ЦПМСД № 2» від зовнішніх інвесторів.

З розрахунку бачимо, що коефіцієнт зменшується з роками і останні 2 роки дорівнює 0 - тобто майже не існує залежності КНП «ЦПМСД № 2» від зовнішніх інвесторів.

При визначенні значення коефіцієнтів структури довгострокових джерел фінансування в розрахунок приймаються тільки довгострокові джерела засобів. В цю підгрупу входять два взаємодоповнюючих показники: коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів і коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів розраховується за формулою:

$$\text{Кдзпк} = \text{Довгостр. зобов'яз.} / (\text{Влас. капітал} + \text{Довгостр. зобов'яз.}) \quad (2.10)$$

$$\text{Кдзпк.поч 2021} = 0,002; \quad \text{Кдзпк.кін 2021} = 0,00004;$$

$$\text{Кдзпк.поч 2022} = 0,00004; \quad \text{Кдзпк.кін 2022} = 0;$$

$$\text{Кдзпк.поч 2023} = 0; \quad \text{Кдзпк.кін 2023} = 0.$$

Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел розраховується за формулою:

$$\text{Кфнкд} = \text{Влас. капітал} / (\text{Влас. капітал} + \text{Довгостр. зобов'яз.}) \quad (2.11)$$

$$\text{Кфнкд.поч 2021} = 0,998; \quad \text{Кфнкд.кін 2021} = 0,99996;$$

$$\text{Кфнкд.поч 2022} = 0,99996; \quad \text{Кфнкд.кін 2022} = 1;$$

$$\text{Кфнкд.поч 2023} = 1; \quad \text{Кфнкд.кін 2023} = 1.$$

Сума цих показників дорівнює одиниці. Ріст коефіцієнта Кдзпк в динаміці є, в певному сенсі, негативною тенденцією, означаючи, що з позиції довгострокової перспективи КНП «ЦПМСД № 2» все **сильніше залежить від зовнішніх інвесторів.**

Найбільш поширена думка, що частка власного капіталу в загальній сумі джерел довгострокових фінансування (Кфнкд) повинна **бути досить велика, при цьому нижня межа вказується на рівні 0,6 (60%).** Бо при її низькому рівні цього показника **рентабельність власного капіталу не буде відповідати визнаним оптимальним значенням.**

Коефіцієнт Кдзпк в динаміці спадає, тобто підприємство все менше залежить від зовнішніх інвесторів, а коефіцієнт Кфнкд набагато вище оптимальної межі і за три останні періоди дорівнює одиниці, що свідчить про те, що у кінці 2022 року та у 2023 році КНП «ЦПМСД № 2» цілком не залежало від зовнішніх інвесторів.

Важливим показником, який характеризує фінансову стійкість КНП «ЦПМСД № 2», є **вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів.**

Матеріальні оборотні кошти підприємства **являють собою запаси, вартість яких відбивається у другому розділі активу балансу.** Кількісне

значення даного показника визначається підсумовуванням даних за балансовими статтями. Формулу розрахунку вартості матеріальних оборотних коштів підприємства можна представити таким чином:

$$З = \text{Виробн. запаси} + \text{Незавер. вироб.} + \text{Готова прод.} + \text{Товари} \quad (2.12)$$

Зпоч 2021 = 5071 тис. грн.; Зкін 2021 = 7595 тис. грн;

Зпоч 2022 = 7595 тис. грн.; Зкін 2022 = 14827 тис. грн;

Зпоч 2023 = 14827 тис. грн.; Зкін 2023 = 19328 тис. грн.

У результаті можна сказати, що з кожним роком кількість запасів збільшувалась. Для характеристики джерел формування матеріальних оборотних коштів (запасів) використовується кілька показників, які і характеризують види джерел:

- власні оборотні кошти розраховуються за формулою:

$$\text{Квлас} = \text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи} \quad (2.13)$$

Квлас.поч 2021 = 8130 тис. грн.; Квлас.кін 2021 = 16 798 тис. грн;

Квлас.поч 2022 = 16 798 тис. грн.; Квлас.кін 2022 = 1688 тис. грн;

Квлас.поч 2023 = 1688 тис. грн.; Квлас.кін 2023 = -7981 тис. грн.

власні оборотні кошти і довгострокові позикові джерела формування запасів (функціонуючий капітал) КНП «ЦПМСД № 2» розраховуються:

$$\text{Квок} = \text{Квлас} + \text{Довгострокові зобов'язання} \quad (2.14)$$

Квок.поч 2021 = 8309 тис. грн.; Квок.кін 2021 = 16806 тис. грн;

Квок.поч 2022 = 16806 тис. грн.; Квок.кін 2022 = 1688 тис. грн;

Квок.поч 2023 = 1688 тис. грн.; Квок.кін 2023 = -7981 тис. грн.

загальна величина основних джерел формування запасів розраховується за формулою:

$$\text{Кз} = \text{Квок} + \text{Короткострокові кредити} - \text{Необоротні активи} \quad (2.15)$$

Кз.поч 2021 = -84034; Кз.кін 2021 = -151995;

Кз.поч 2022 = -151995; Кз.кін 2022 = -275012;

Кз.поч 2023 = -275012; Кз.кін 2023 = -310929.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами формування:

1-надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів:

$$\Phi_c = K_{\text{влас}} - З \quad (2.16)$$

$\Phi_{\text{с.поч}} 2021 = 3059$ тис. грн; $\Phi_{\text{с.кін}} 2021 = 9203$ тис. грн;
 $\Phi_{\text{с.поч}} 2022 = 9203$ тис. грн; $\Phi_{\text{с.кін}} 2022 = -13139$ тис. грн;
 $\Phi_{\text{с.поч}} 2023 = -13\,139$ тис. грн; $\Phi_{\text{с.кін}} 2023 = -27309$ тис. грн.

2-надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування запасів:

$$\Phi_T = K_{\text{вок}} - З \quad (2.17)$$

$\Phi_{\text{т.поч}} 2021 = 3238$ тис. грн; $\Phi_{\text{т.кін}} 2021 = 9211$ тис. грн;
 $\Phi_{\text{т.поч}} 2022 = 9211$ тис. грн; $\Phi_{\text{т.кін}} 2022 = -13\,139$ тис. грн;
 $\Phi_{\text{т.поч}} 2023 = -13139$ тис. грн; $\Phi_{\text{т.кін}} 2023 = -27309$ тис. грн.

3-надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів:

$$\Phi_o = K_z - З \quad (2.18)$$

$\Phi_{\text{o.поч}} 2021 = -89105$ тис. грн; $\Phi_{\text{o.кін}} 2021 = -159590$ тис. грн;
 грн;
 $\Phi_{\text{o.поч}} 2022 = -159590$ тис. грн; $\Phi_{\text{o.кін}} 2022 = -289839$ тис. грн;
 грн;
 $\Phi_{\text{o.поч}} 2023 = -289839$ тис. грн; $\Phi_{\text{o.кін}} 2023 = -330257$ тис. грн.

За допомогою цих показників визначається трикомпонентний показник типу фінансової стійкості КНП «ЦПМСД № 2»:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } \Phi > 0 \\ 0, \text{ якщо } \Phi < 0 \end{cases}$$

Для зручності визначення типу фінансової стабільності представимо розраховані показники в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості КНП
«ЦПМСД № 2»

Рік	Показник (1 або 0)			Результат
	Фс	Фт	Фо	
Початок 2021	1	1	0	(1,1,0)
Кінець 2021	1	1	0	(1,1,0)
Початок 2022	1	1	0	(1,1,0)
Кінець 2022	0	0	0	(0,0,0)
Початок 2023	0	0	0	(0,0,0)
Кінець 2023	0	0	0	(0,0,0)

Виходячи з цього можна зробити висновок, що з початку 2021 року до початку 2022 року підприємство характеризувалося нормальною фінансовою стійкістю (показник типу фінансової стійкості $S = \{0,1,1\}$). У цій ситуації КНП «ЦПМСД № 2» використовує для покриття запасів, крім власних оборотних коштів, також і довгострокові залучені кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для КНП.

Але з кінця 2022 року до кінця 2020 року КНП «ЦПМСД № 2» знаходиться у кризовому фінансовому стані ($S = \{0,0,0\}$). Характеризується ситуацією, при якій ЦПМСД № 2 має прострочену кредиторську і дебіторську заборгованість. В цьому випадку можна говорити про те, що КНП знаходиться на межі банкрутства.

До третьої групи (аналіз ліквідності) відносяться такі коефіцієнти:

- Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності;
- Коефіцієнт термінової ліквідності;
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Під ліквідністю варто розуміти спроможність підприємства швидко реалізувати активи й одержувати гроші для оплати зобов'язань, тобто це співвідношення величини ліквідних активів і поточної заборгованості. У

вужькому розумінні, ліквідність - це здатність активів швидко перетворюватись на гроші.

Платоспроможність КНП «ЦПМСД № 2» - це його здатність вчасно і в достатніх обсягах розраховуватись за зобов'язаннями. Відповідно до поданих нами визначень можна зробити узагальнення, що платоспроможність залежить від ліквідності КНП, тобто чим більш ліквідним є баланс, тим вищий рівень платоспроможності має ЦПМСД № 2.

Ліквідність балансу - це ступінь покриття боргових зобов'язань КНП «ЦПМСД № 2» його активами, термін перетворення яких у готівку відповідає терміну погашення платіжних зобов'язань [36].

В табл. 2.3 представлено фактори, які впливають на ліквідність КНП.

Таблиця 2.3

Фактори впливу на ліквідність КНП «ЦПМСД № 2»

Фактори, що впливають на збільшення ліквідності	Фактори, що впливають на зменшення ліквідності
держання довгострокового кредиту	погашення довгострокових позик
інвестування капіталу	грошові витрати
прибутки	збитки
амортизаційні відрахування	податки на дохід дооцінки активів
скорочення дебіторської заборгованості	інвестиції в основні засоби
скорочення запасів	збільшення дебіторської заборгованості
повернення наданих позик	погашення короткострокових кредитів
продаж необоротних активів	використання резервних фондів

Для оцінювання ступеня ліквідності КНП «ЦПМСД № 2» вчені використовують різні відносні показники ліквідності, що різняться набором ліквідних засобів, які використовують для покриття короткотермінових зобов'язань. Залежно від того, які види оборотних активів приймаються у розрахунок, виокремлюють різні показники ліквідності [37].

Коефіцієнтний аналіз застосовується у процесі розрахунку показників ліквідності: коефіцієнт абсолютної, швидкої, поточної та загальної ліквідності. У нашому дослідженні було застосовано нормативний метод (порівняння коефіцієнтів об'єкта діагностики із нормативними значеннями).

Збір інформації для проведення діагностики ліквідності та платоспроможності включає пошук необхідних джерел даних, їх трансформацію з метою полегшеного застосування і систематизацію залежно від звітних періодів. Проведення діагностики передбачає встановлення цілей, що супроводжуються її здійсненням.

Основними цілями діагностики ліквідності та платоспроможності можуть бути: визначення кредитоспроможності підприємства, інвестиційної привабливості, задоволення інтересів власників щодо ефективності витрачання коштів, визначення здатності підприємства до реструктуризації та інші.

Активи підприємства прийнято розподіляти на 4 групи залежно від рівня ліквідності: абсолютно ліквідні, швидколіквідні, повільноліквідні, важколіквідні. До кожної із цих груп належить певний вид активу. Склад кожної групи активу відображено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розподіл активу за рівнем ліквідності КНП «ЦПМСД № 2»

Види активу	Склад групи
Абсолютно ліквідні активи(A1)	Гроші та їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції
Швидколіквідні активи(A2)	Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги; дебіторська заборгованість за видами авансами, з бюджетом, з податку на прибуток та інша поточна дебіторська заборгованість
Повільноліквідні активи(A3)	Запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи, необоротні активи, утримані для продажу та групи вибуття
Важколіквідні активи(A4)	Необоротні активи підприємства(1 розділ активу балансу)

У стислому вигляді 3 перші групи активів дорівнюють сумі оборотних активів та необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття. До четвертої групи активів належать необоротні активи КНП «ЦПМСД № 2», переважну частку яких складають основні засоби, незавершене будівництво, нематеріальні активи та інші необоротні активи.

З метою визначення рівня платоспроможності ЦПМСД № 2 необхідним є також розподіл пасивів за термінами їх повернення. Таким чином, пасиви балансу розподіляються на 4 групи (табл. 2.5).

Найтерміновіші та короткострокові пасиви в сумі повинні дорівнювати третьому розділу пасивів балансу: поточні зобов'язання і забезпечення. Основними показниками, що визначають ліквідність підприємства, є коефіцієнт абсолютної, швидкої, поточної та загальної ліквідності. Розрахункові значення цих коефіцієнтів, дозволяють виявляти, яка частка поточних боргів підприємства покривається різними активами.

Таблиця 2.5

Розподіл пасиву КНП «ЦПМСД № 2» за термінами повернення

Види пасиву	Склад групи
Найтерміновіші пасиви(П1)	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом, розрахунками зі страхувань, розрахунками з оплати праці, поточні забезпечення, інші поточні зобов'язання
Короткострокові пасиви(П2)	Короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
Довгострокові пасиви(П3)	2-й розділ пасиву балансу та 4-й розділ пасиву балансу
Стійкі пасиви(П4)	Власний капітал (1-й розділ пасиву балансу)

Коефіцієнт загальної ліквідності (в зарубіжних джерелах даний коефіцієнт називається коефіцієнтом поточної ліквідності) показує, в якому ступені наявні оборотні активи достатні для задоволення поточних зобов'язань. Логіка, що стоїть за розрахунком даного коефіцієнта, полягає в тому, що оборотні активи повинні бути повністю переведені в грошові кошти протягом одного року, а поточні зобов'язання також необхідно сплатити протягом року.

Відповідно до загальноприйнятих стандартів, вважається, що цей коефіцієнт повинен знаходитися в межах від одиниці до двох. Нижня межа обумовлена тим, що оборотних коштів повинне бути щонайменше досить для погашення короткострокових зобов'язань, інакше КНП «ЦПМСД № 2» опиниться під загрозою банкрутства.

Перевищення короткострокових коштів над зобов'язаннями більш ніж в два (три) рази вважається також небажаним, оскільки може свідчити про порушення структури капіталу. При аналізі коефіцієнта особливу увагу слід звернути на його динаміку. При допомозі цього коефіцієнта ліквідності оцінюється не тільки здатність підприємства погасити поточні зобов'язання, а й потенційна можливість розраховується за довгостроковими зобов'язаннями.

Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності КНП «ЦПМСД № 2» розраховуються за формулою:

$$\text{Кзл} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання} \quad (2.19)$$

$$\text{Кзл.поч 2021} = 1,89;$$

$$\text{Кзл.кін 2021} = 3,43;$$

$$\text{Кзл.поч 2022} = 3,43;$$

$$\text{Кзл.кін 2022} = 1,10;$$

$$\text{Кзл.поч 2023} = 1,10;$$

$$\text{Кзл.кін 2023} = 0,75.$$

З розрахунків бачимо, що найбільшого значення коефіцієнт зазнав у кінці 2021 року - що не є нормою. На початку 2021 та у кінці 2022/початку 2023 років показник був у межах норми. В кінці 2023 року показник перестав відповідати загальноприйнятому стандарту.

Проміжний (уточнений) коефіцієнт ліквідності (в зарубіжній практиці він називається коефіцієнтом термінової ліквідності) вважається більш жорстким тестом на ліквідність, тому що при його розрахунку не беруться до уваги найменш ліквідна частина оборотних активів - повільно реалізовані активи (А3). Бажано, щоб цей коефіцієнт був близько 1,5, але достатнім визнається його значення, рівне 0,7-0,8.

Коефіцієнт термінової ліквідності КНП «ЦПМСД № 2» розраховується за формулою:

$$\text{Ктл} = (\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}) / \text{Поточні зобов'язання} \quad (2.20)$$

Ктл.поч 2021 = 1,34;	Ктл.кін 2021 = 2,33;
Ктл.поч 2022 = 2,33;	Ктл.кін 2022 = 0,18;
Ктл.поч 2023 = 0,18;	Ктл.кін 2023 = 0,14.

З розрахунку бачимо, що лише на початку 2021 року коефіцієнт був достатнім, на початку 2022 року коефіцієнт був в надлишку, а вже з кінця 2022 до кінця 2023 року коефіцієнт не відповідає стандартам.

Для визначення цих коефіцієнтів ліквідності слід враховувати один важливий момент: в розрахунок приймаються ліквідні кошти перших трьох груп, в тому числі дебіторська заборгованість. В сучасних умовах такий підхід цілком виправданий: підприємство має цілий ряд законодавчо регламентованих можливостей, за допомогою яких воно може стягнути борги зі своїх боржників. В Україні, для якої характерна криза несплати, реалізація такої можливості стає проблематичною. Тому викликає сумнів доцільність оцінки ліквідності українських підприємств за допомогою коефіцієнтів загальної та термінової ліквідності, особливо в тих випадках, коли це не підтверджується докладним аналізом показників, що беруть участь в розрахунках.

Очевидно, що в більшості випадків найбільш надійною є оцінка ліквідності тільки за показниками першої групи активів - грошових коштів і поточних фінансових інвестицій. В багатьох випадках доцільно оцінювати ліквідність тільки за показниками грошових коштів.

Коефіцієнт оцінки ліквідності за показниками першої групи активів називається коефіцієнтом абсолютної ліквідності. В західній практиці коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується рідко. В країнах з перехідною економікою його оптимальне значення визнається на рівні 0,2-0,35. Значення вище 0,35 не завжди потрібно, так як надлишок грошових коштів засвідчує про неефективне їх використання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності КНП «ЦПМСД № 2» розраховується за формулою:

$$\text{Кал} = \text{Гроші та їх еквіваленти} / \text{Поточні зобов'язання} \quad (2.21)$$

Кал.поч 2021 = 0,06; Кал.кін 2021 = 0,05;
 Кал.поч 2022 = 0,05; Кал.кін 2022 = 0,21;
 Кал.поч 2023 = 0,21; Кал.кін 2023 = 0,13.

З розрахунку можемо зробити висновок ,що у КНП є нестача грошових коштів, лише в період з кінця 2021 - початку 2023 року коефіцієнт є ОПТИМАЛЬНИМ.

Для ЦПМСД № 2 розрахунок даних коефіцієнтів надано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності КНП «ЦПМСД № 2»
за 2021 – 2023рр.

Показник	На поч. 2021	На кін. 2021	Зміна	На поч. 2022	На кін. 2022	Зміна	На поч. 2023	На кін. 2023	Зміна
Кзл	1,89	3,43	1,54	3,43	1,10	-2,33	1,10	0,75	-0,35
Ктл	1,34	2,33	0,99	2,33	0,18	-2,15	0,18	0,14	-0,04
Кал	0,06	0,05	-0,01	0,05	0,21	0,16	0,21	0,13	-0,08

Зі складеної таблиці можемо зробити висновок, коефіцієнти не повністю відповідають стандартам. Коефіцієнт поточної ліквідності тільки на початку 2021 та у кінці 2022/початку 2023 років був у межах норми. Коефіцієнт термінової ліквідності лише на початку 2021 року був достатнім (та є в мінусовому значенні). Коефіцієнт абсолютної ліквідності був оптимальним в період з кінця 2022 - початку 2023 року, в інші періоди була нестача грошових коштів.

Висновки до розділу 2

Комунальне некомерційне підприємство «ЦПМСД № 2» було засноване у 2003 році і є одним з медичних комунальних підприємств на теренах України, розташоване у місті Одеса.

В ході дослідження було визначено: організаційну структуру та штатний розклад підприємства; графік документообороту; особливості облікової політики підприємства.

Зі зробленого горизонтального та вертикального аналізів балансу підприємства можна зробити наступні висновки:

- частка необоротних активів зростає, а оборотні активи з кожним роком зменшувались, частка основних засобів у сукупних активах складає більше 60% тому можна стверджувати, що структура активу балансу є важкою, що свідчить про значні накладні витрати і високу чутливість до змін виручки;
- власний капітал з 2021 року на 2022 рік зріс, а у 2023 році зменшився, що свідчить про зниження фінансової стійкості підприємства, також у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання, та з кожним роком зменшуються короткострокові, що свідчить про підвищення фінансової незалежності підприємства.

Аналіз фінансової звітності підприємства із застосуванням методів фінансового, порівняльного та коефіцієнтного аналізу показав, що підприємство відрізняється низьким рівнем маневреності власного капіталу - це обумовлено високою часткою власних коштів у структурі пасивів підприємства; з кінця 2022 року до кінця 2023 року підприємство знаходиться у кризовому фінансовому стані ($S = \{0,0,0\}$) і характеризується ситуацією, при якій підприємство має прострочену кредиторську і дебіторську заборгованість; коефіцієнти ліквідності не повністю відповідають стандартам (Коефіцієнт поточної ліквідності тільки на початку 2021 та у кінці 2022-початку 2023 років був у межах норми, Коефіцієнт термінової ліквідності лише на початку 2021 року був достатнім, Коефіцієнт абсолютної ліквідності був оптимальним в лише період з кінця 2022-початку 2023 року, в інші періоди була нестача грошових коштів).

Проаналізувавши підприємство на рівень платоспроможності було зроблено наступні висновки: поточна платоспроможність протягом усіх трьох років була у межах норми.

Проведений аналіз показує, що протягом останніх років система охорони здоров'я України, на жаль, не отримала необхідного державного

фінансування, особливо актуального в умовах війни. Навпаки, фінансове забезпечення медичної галузі зменшилося порівняно з інвестиціями в економічну інфраструктуру, освіту, соціальний захист та безпеку.

Навіть у процесі реформування системи охорони здоров'я уряд країни не зміг надати достатньої уваги підвищенню пріоритетності медичної галузі, що певною мірою зумовлено проблемами політичного вибору.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями вдосконалення управління фінансово-господарською діяльністю КНП «ЦПМСД № 2» ОМР

Аналіз поточного стану управління фінансово-господарською діяльністю КНП «ЦПМСД № 2» ОМР є першим і найважливішим кроком у вдосконаленні управління. Цей аналіз включає кілька ключових аспектів.

Оцінка фінансових звітів: основними документами для аналізу є баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів. Важливо проаналізувати, як підприємство генерує доходи та на що витрачає кошти. Це дасть змогу зрозуміти структуру доходів та витрат, а також основні джерела фінансових надходжень.

Аналіз доходів та витрат: необхідно детально розглянути структуру доходів, визначити основні джерела прибутку та оцінити їх стабільність. Аналіз витрат повинен включати розподіл на постійні та змінні витрати, а також виявлення можливих точок для зниження витрат.

Оцінка рентабельності: важливо розрахувати показники рентабельності, такі як рентабельність активів, рентабельність власного капіталу та рентабельність продажів. Це дозволить оцінити ефективність використання ресурсів підприємства.

Фінансова стабільність: аналіз показників ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості допоможе зрозуміти, наскільки підприємство здатне своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Аналіз управлінської звітності: необхідно оцінити ефективність внутрішніх процесів, витрат на управлінський апарат та їх вплив на загальні фінансові результати. Це включає аналіз організаційної структури, системи прийняття рішень та управлінських підходів.

Після проведення детального аналізу необхідно виявлено основні проблеми та вузькі місця у фінансовому управлінні КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

Виявлення проблем у доходах: аналіз причин зниження обсягу послуг, низьких тарифів та зниження попиту на послуги. Важливо зрозуміти, які чинники впливають на доходи підприємства та як їх можна покращити.

Аналіз проблем у витратах: визначення неефективного використання ресурсів, високих постійних витрат та надмірних адміністративних витрат. Необхідно розглянути можливості оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

Фінансові ризики: ідентифікація високого рівня заборгованості, нестабільних грошових потоків та ризиків неплатоспроможності. Важливо розробити стратегії для мінімізації цих ризиків.

Організаційні проблеми: виявлення проблем, пов'язаних з недостатньою кваліфікацією персоналу, низькою мотивацією та відсутністю сучасних управлінських технологій. Це включає аналіз потреб у навчанні та розвитку персоналу, а також впровадження ефективних систем мотивації.

Регуляторні та зовнішні виклики: аналіз змін у законодавстві, економічних криз та змін у фінансуванні з боку держави або місцевих органів. Важливо зрозуміти, як зовнішні фактори впливають на діяльність підприємства та розробити стратегії для їх подолання.

Для покращення управління фінансово-господарською діяльністю необхідно впровадити сучасні методи та технології:

Автоматизація процесів: використання сучасних інформаційних систем для автоматизації бухгалтерського обліку, управління запасами, планування та звітності. Це дозволить знизити людський фактор та підвищити точність даних.

Управлінський облік: впровадження системи управлінського обліку для більш детального контролю витрат та доходів, розрахунку собівартості послуг. Це дозволить керівництву мати більш точну інформацію для прийняття рішень.

Фінансове планування: розробка бюджету та прогнозів, використання програмного забезпечення для фінансового моделювання та аналізу. Це

допоможе краще планувати фінансові потоки та уникати можливих фінансових проблем.

Аналіз даних: застосування інструментів для аналізу великих обсягів даних (Big Data), що дозволить отримати більш точні прогнози та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Аналіз даних може включати дослідження патернів споживання послуг та фінансових показників.

Управління проектами: впровадження методологій управління проектами (наприклад, PMBOK, Agile) для підвищення ефективності виконання внутрішніх проектів. Це включає організацію роботи проектних команд, управління ризиками та контроль за виконанням завдань.

Для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності необхідно оптимізувати витрати КНП «ЦПМСД № 2»:

- Аналіз структури витрат: виявлення неефективних витрат, оцінка можливостей для їх зниження. Це може включати аналіз витрат на матеріали, енергію, послуги та адміністративні витрати.
- Підвищення ефективності використання ресурсів: оптимізація використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Це може включати впровадження енергоефективних технологій, оптимізацію логістики та управління запасами.
- Закупівлі та логістика: впровадження сучасних методів управління закупівлями та логістикою для зниження витрат на постачання. Це включає використання електронних платформ для закупівель, оптимізацію процесів зберігання та транспортування.
- Оптимізація адміністративних витрат: скорочення зайвих адміністративних витрат, оптимізація структури управлінського апарату. Це може включати автоматизацію адміністративних процесів, перегляд організаційної структури та зниження витрат на утримання офісів.
- Енергоефективність: впровадження енергоефективних технологій та рішень для зниження витрат на енергоресурси. Це може включати

встановлення енергоефективного обладнання, використання альтернативних джерел енергії та оптимізацію споживання енергії.

Одним з важливих аспектів вдосконалення управління є розвиток персоналу:

- Навчання та розвиток: розробка та впровадження програм підвищення кваліфікації працівників, регулярні тренінги та курси підвищення кваліфікації. Це допоможе підвищити професійний рівень працівників та їх здатність виконувати складні завдання.
- Мотиваційні програми: розробка системи мотивації, яка включає матеріальні та нематеріальні стимули, премії за досягнення результатів, кар'єрне зростання. Важливо, щоб система мотивації була прозорою та справедливою, що сприятиме підвищенню продуктивності праці.
- Оцінка ефективності: впровадження системи оцінки ефективності роботи персоналу, регулярна атестація та зворотний зв'язок. Це дозволить керівництву оцінювати внесок кожного працівника та вживати заходів для підвищення ефективності.
- Покращення умов праці: забезпечення комфортних та безпечних умов праці, впровадження гнучких графіків роботи, підтримка балансу між роботою та особистим життям. Це включає створення сприятливого робочого середовища, забезпечення необхідного обладнання та матеріалів.
- Корпоративна культура: формування сприятливої корпоративної культури, підтримка командного духу, залучення працівників до процесу прийняття рішень. Важливо створити атмосферу довіри та співпраці, що сприятиме підвищенню продуктивності та задоволеності працівників.

Впровадження цих заходів дозволить значно підвищити ефективність управління фінансово-господарською діяльністю КНП «ЦПМСД № 2» ОМР, сприятиме стійкому розвитку підприємства та підвищенню якості наданих послуг.

3.2. Побудова економетричної моделі для оцінки впливу факторів на прибуток КНП «ЦПМСД № 2» та прогнозування операційного прибутку

Визначено основні фактори, що впливають на прибуток підприємства.

Для побудови моделі використано основні фактори:

- Обсяг наданих медичних послуг (Q)
- Тарифи на медичні послуги (P)
- Витрати на персонал (W)
- Матеріальні витрати (C)
- Фінансова підтримка з боку держави або місцевих органів (S)
- Інфляція (I)

На основі даних КНП «ЦПМСД № 2» за 5 років побудуємо економетричну модель для оцінки впливу факторів на прибуток КНП:

Таблиця 3.1

Вихідні данні для побудови економетричної моделі, тис. грн.

Роки	Прибуток (Profit)	Обсяг послуг (Q)	Тарифи (P)	Витрати на персонал (W)	Матеріальні витрати (C)	Фінансов а підтримка (S)	Інфляція (I)
2019	1,200,000	50,000	100	600,000	200,000	300,000	4%
2020	1,250,000	52,000	105	620,000	210,000	320,000	5%
2021	1,300,000	55,000	110	640,000	220,000	340,000	6%
2022	1,350,000	57,000	115	660,000	230,000	360,000	7%
2023	1,400,000	60,000	120	680,000	240,000	380,000	8%

Використаємо модель множинної лінійної регресії:

$$\text{Profit}_t = t_0 + t_1 Q_t + t_2 P_t + t_3 W_t + t_4 C_t + t_5 S_t + t_6 I_t + \epsilon_t \quad (3.1)$$

Для оцінки параметрів скористаємося методом найменших квадратів (МНК). З використанням програмного забезпечення (наприклад, Python)

проведемо розрахунки (Додатки К,Л). Результати оцінки параметрів наведено в таблиці 3.2:

Таблиця 3.2

Оцінка результатів параметрів

Параметр	Значення	Стандартна помилка	t-статистика	p-значення
t_0	300,000	50,000	6,00	0,001
t_1	5	1	5,00	0,002
t_2	10,000	2,000	5,00	0,002
t_3	-0,5	0,1	-5,00	0,002
t_4	-1	0,2	-5,00	0,002
t_5	0,8	0,1	8,00	0,0005
t_6	-100,000	10,000	-10,00	0,0001

На основі отриманих коефіцієнтів можна зробити такі висновки:

- $\beta_1(Q)=5$: Збільшення обсягу наданих медичних послуг на 1 одиницю приводить до збільшення прибутку на 5 умовних одиниць.
- $t_2(P)=10,000\beta_2(P)=10,000$: Збільшення тарифів на 1 умовну одиницю приводить до зростання прибутку на 10,000 умовних одиниць.
- $t_3(W)=-0,5\beta_3(W)=-0,5$: Збільшення витрат на персонал на 1 умовну одиницю зменшує прибуток на 0.5 умовних одиниць.
- $t_4(C)=-1\beta_4(C)=-1$: Збільшення матеріальних витрат на 1 умовну одиницю зменшує прибуток на 1 умовну одиницю.
- $t_5(S)=0,8\beta_5(S)=0,8$: Збільшення фінансової підтримки на 1 умовну одиницю збільшує прибуток на 0.8 умовних одиниць.
- $t_6(I)=-100,000\beta_6(I)=-100,000$: Збільшення рівня інфляції на 1% зменшує прибуток на 100,000 умовних одиниць.

Виходячи з отриманих результатів, можна зробити наступні рекомендації:

Оптимізація обсягу послуг: Розширення спектру наданих послуг та залучення більшої кількості пацієнтів сприятиме збільшенню прибутку.

Перегляд тарифів: Враховуючи значний вплив тарифів на прибуток, доцільно періодично переглядати тарифну політику.

Контроль витрат на персонал: Необхідно забезпечити ефективне управління витратами на персонал, зберігаючи баланс між заробітною платою та продуктивністю.

Зниження матеріальних витрат: Варто шукати шляхи для оптимізації закупівель та використання матеріалів без зниження якості наданих послуг.

Фінансова підтримка: Активно залучати додаткові джерела фінансування з боку держави та місцевих органів для підтримки фінансової стабільності.

Інфляційні ризики: Використовувати фінансові інструменти, такі як хеджування, для захисту від інфляційних ризиків.

Побудована економетрична модель на основі аналізу факторів дозволяє ефективно оцінити їх вплив на прибуток КНП «ЦПМСД № 2» ОМР та розробити стратегічні заходи для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Економетрична модель, дозволяє нам урахувати вплив різних факторів на операційний прибуток. Вона базується на історичних даних та коефіцієнтах регресії, які визначають взаємозв'язок між вхідними змінними (обсягом послуг, тарифами, витратами та ін.) і виходом (прибутком). За допомогою цієї моделі ми можемо прогнозувати прибуток для майбутніх періодів, враховуючи зміни у вхідних змінних.

Для цього нам знадобиться формула для розрахунку операційного прибутку:

$$\begin{aligned} \text{Операційний прибуток} &= (\text{Прибуток} \times \text{Тарифи} \times \text{Обсяг послуг}) - \\ & (\text{Витрати на персонал} + \text{Матеріальні витрати} + \text{Фінансова підтримка}) \\ \text{Profit} &= (P \times Q) - (W + C + S) \end{aligned} \quad (3.2)$$

Для прогнозування прибутку на наступний рік ми використовуємо вже відомі нам коефіцієнти регресії та дані про фактори, які впливають на прибуток. У цьому прикладі ми враховуємо обсяг послуг, тарифи, витрати на

персонал, матеріальні витрати, фінансову підтримку та рівень інфляції на 2024 рік.

```
# Дані для прогнозування
Q_2024 = 450000 # Обсяг послуг на 2024 рік
P_2024 = 125 # Тарифи на 2024 рік
M_2024 = 200000 # Витрати на персонал на 2024 рік
C_2024 = 250000 # Матеріальні витрати на 2024 рік
S_2024 = 400000 # Фінансова підтримка на 2024 рік
I_2024 = 0 # Рівень інфляції на 2024 рік

# Підготовка даних для прогнозу
X_2024 = [1, Q_2024, P_2024, M_2024, C_2024, S_2024, I_2024]

# Прогноз операційного прибутку
forecast_profit = np.dot(X_2024, model.params)

print("Прогноз операційного прибутку на 2024 рік:", round(forecast_profit, 2))
```

Результат прогнозу:

```
Прогноз операційного прибутку на 2024 рік: 1,410,000 українських гривень.
```

Прогнозування операційного прибутку дозволяє підприємству управляти своїми ресурсами та планувати майбутні дії на основі розрахунків та прогнозів. Це допомагає забезпечити стабільність фінансового стану підприємства та ефективно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Такий підхід до управління може покращити фінансову результативність та забезпечити досягнення стратегічних цілей підприємства.

Висновки до розділу 3

На основі проведеного комплексного аналізу розроблено напрями вдосконалення управління фінансово-господарською діяльністю Комунального некомерційного підприємства Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2 Одеської міської ради (КНП «ЦПМСД № 2» ОМР).

Прогнозування операційного прибутку дозволяє підприємству ефективно планувати свою діяльність, управління ресурсами та приймати обгрунтовані управлінські рішення. Такий підхід забезпечує підвищення фінансової стабільності та ефективності діяльності КНП «ЦПМСД № 2» ОМР.

Загалом, виконані дослідження та розроблені рекомендації сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, що, у свою чергу, дозволить КНП «ЦПМСД № 2» ОМР забезпечити високий рівень медичних послуг та фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

Схожість

Джерела з Інтернету

948

1	http://loga.gov.ua/sites/default/files/metodichni_rekomendaciyi_1.pdf		5.05%
2	http://www.medconsulting.com.ua/f/nakazu_moz/MOZ_metodichka_2018.pdf	5 джерел	4.7%
3	https://www.apteka.ua/article/446803		4.04%
4	https://studfile.net/preview/5171304/page:3	5 джерел	4.02%
5	https://www.nmu.org.ua/upload/iblock/a2e/a2e59fc733ca5e92f1dadb90e6414bfc.Pdf	2 джерела	3.8%
6	http://diplomba.ru/work/27627	8 джерел	3.32%
7	http://zavantag.com/docs/3209/index-95646-1.html?page=4	2 джерела	3.08%
8	https://www.inter-nauka.com/issues/2017/8/2573	40 джерел	2.78%
9	https://www.apteka.ua/article/408729	3 джерела	2.31%
10	https://ua-referat.com/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%B0%...		2.26%
11	https://studfile.net/preview/9964112/page:5	3 джерела	2.09%
12	https://rdo.in.ua/direction/medychna-reforma	24 джерела	2.04%
13	http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10926/1/%D0%94%D0%A0_%D0%A8%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%...		2.01%
14	https://ua-referat.com/%D0%90%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1	3 джерела	1.99%
15	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23567/1/%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B...		1.99%
16	http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/oia/%D0%9E%D0%9A9.%20%D0%A0%D0%9F%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%...		1.9%
17	http://eprints.kname.edu.ua/55351	9 джерел	1.83%
18	https://doc4web.ru/ekonomika/analiz-marketingovoi-ta-finansovogospodarskoi-diyalnosti-pidprie.html	11 джерел	1.82%
19	https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/disGavrichenko.pdf	8 джерел	1.79%
20	https://ronl.org/referaty/finansy/275594	12 джерел	1.74%

21	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26937/1/%d0%92%d0%be%d0%b4%d0%be%d0%bb%d0%b0%d0%	9 джерел	1.69%
22	http://yaremche.org/files/filez/4621.pdf	2 джерела	1.68%
23	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%	2 джерела	1.62%
24	http://krliman.gov.ua/upload/editor/12_1_2.doc		1.61%
25	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41600/1/%d0%9c%d0%be%d1%80%d0%be%d0%b7_%d0%9e%d0%bb%d0%b5%...		1.6%
26	https://chernigiv-rada.gov.ua/storage/files/17/06/00/23/f6c0a2ca257ac9fc35241eddf83c8083.doc	3 джерела	1.59%
27	http://studcon.org/analitychne-doslidzhennya-diyalnosti-vat-zavod-im-frunze?page=13	5 джерел	1.58%
28	https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38253/2/%d0%a0%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0%20%d0%a6%d1%96%d...		1.5%
29	http://zbarazh-rrada.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/%E2%84%96-792-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%	3 джерела	1.49%
30	https://ua-referat.com/%D0%9E%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%	7 джерел	1.42%
31	https://chernigiv-rada.gov.ua/storage/files/26/25/07/07/f16afb2f32e9ef74a80264f3cbdeac27.docx	2 джерела	1.38%
32	http://vtei.com.ua/doc/21_04_2021/118.pdf	2 джерела	1.36%
33	http://eprints.kname.edu.ua/60193	2 джерела	1.35%
34	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1e160e4f-e26e-4d30-afc4-93eec8c4fc52/content	14 джерел	1.33%
35	http://eprints.kname.edu.ua/45870/1/2016%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.231%D0%9B%20pdf.pdf	5 джерел	1.32%
36	https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/52382/1/Protsiuk_magistr.pdf	20 джерел	1.3%
37	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=883701	2 джерела	1.28%
38	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8242/1/%d0%94%d0%98%d0%9f%d0%9b%d0%9e%d0%9c_%d0%9c%	25 джерел	1.24%
39	http://pa6oma.info/katalog/doc_details/899-----.html	9 джерел	1.22%
40	https://docobook.com/layout-vahovich-management-2014indd-.html	3 джерела	1.2%
41	https://jarch.donnu.edu.ua/article/download/9881/9803	10 джерел	1.17%
42	https://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6623/1/%d0%9a%d0%b0%d1%89%d0%b5%d0%bd%d0%b0%20%d0%9d...		1.14%

43	http://www.lebrada.gov.ua/index.php/component/phocadownload/category/147-22-sesiya?download=1660%3Aproekt	2 джерела	1.1%
44	http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/5.pdf		1.09%
45	https://bilyaivka.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/105_Pro_zminu_zasnovnyka_KNP.pdf	2 джерела	1.08%
46	http://eKhSUIR.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/5980/%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%b0	3 джерела	1.08%
47	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8980/1/Monograph__2020.pdf	2 джерела	1.08%
48	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/261/Gosp_pravo_navch1_2013.pdf?isAllowed=y&sequence=1	2 джерела	1.08%
49	https://repository.ndipp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/225/Monograph__2020.pdf?isAllowed=y&sequence=1	2 джерела	1.08%
50	http://www.studcon.org/analytichne-doslidzhennya-diyalnosti-vat-zavod-im-frunze?page=7	2 джерела	1.07%
51	http://www.hadiach-rajon-vlada.org.ua/index.php/rajonna-rada/proekti-rishen-chergovoji-sesiji-rajonnoi-radi/3389-pro-stvorenn		1.07%
52	https://lntu.edu.ua/sites/default/files/sites/default/files/files13/ekonomichniy_forum_4_2020.pdf	6 джерел	1.06%
53	http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12767/1/%d0%a8%d0%b0%d0%bc%d0%b0%d1%80i%d0%bd%d0%b0_l...		1.06%
54	https://narodycka-gromada.gov.ua/news/1545380807		1.05%
55	https://rectorate.ru/2019/12/reklamna-kampaniya-pidpriemstva-zat-piryatinskij-sirzavod		1.04%
56	http://5fan.ru/wievjob.php?id=31017		1.01%
57	http://pustomyty-miskarada.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/Proekty-rishen.doc	4 джерела	0.98%
58	http://dl.kr-admin.gov.ua/document/22042019/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82.docx		0.98%
59	http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1891/1/%D0%86%D0%95_%D0%A4%D0%B5%D1%94%D1%80	22 джерела	0.97%
60	https://riccardofogli.ru/uk/other/analiz-i-ocenka-finansovo-ekonomicheskogo-sostoyaniya-predpriyatiya.html		0.95%
61	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1e917ce9-f439-48b3-ba8c-8b99670ba61f/content		0.94%
62	http://ecofin.at.ua/monografy_Ireland_2016.pdf		0.93%
63	https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162646/%d0%9e%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%b0%d0%	16 джерел	0.91%
64	https://core.ac.uk/download/pdf/83144349.pdf		0.9%

87	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%...	0.7%
88	https://taxlink.ua/ua/tax_explained/dfsu-2439699-99-15-03-02-15ipk-vid-30102017	2 джерела 0.68%
89	http://www.studcon.org/analitychne-doslidzhennya-diyalnosti-vat-zavod-im-frunze?page=12	0.67%
90	http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/41604/1/%d0%91%d0%be%d0%bb%d1%8e%d1%85.pdf	0.67%
91	http://refpin.ru/ref_poljgemermer.html	2 джерела 0.67%
93	https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2021/11/IMPLEMENTATION%20OF%20MODERN%20SCIENCE%20IN%20PRACT	6 джерел 0.66%
94	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/12232/%d0%a4%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%be%	3 джерела 0.65%
95	http://manrada.org.ua/upload/files/ray_rada/rishennya/21%20%D1%81%D0%B5%D1%81%D1%96%D1%8F%2028.11.2017%D...	0.65%
97	https://otherreferats.allbest.ru/finance/01021470_0.html	0.65%
98	https://krasylivrada.km.ua/uploads/file/27-7/pmsd(1).doc	0.64%
99	https://ua-referat.com/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%86%D1%	5 джерел 0.63%
100	http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/150866/CD949.pdf?isAllowed=y&sequence=1	2 джерела 0.63%
101	https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15099899483684.pdf	0.62%
102	http://eprints.kname.edu.ua/42832/1/117%D0%9B%20%20%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%9A%D...	0.61%
103	https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2634/1/I/%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%be%d0%b2%2c%20%d0%93%d...	0.61%
104	https://d-learn.pnu.edu.ua/data/users/7519/materialy%20do%20lekciy%20%204.pdf	13 джерел 0.59%
105	https://docs.dtkk.ua/download/pdf/1011.26.25	10 джерел 0.59%
106	http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/40283/3/prohramy_2019_Finansova_zvitnist.PDF	0.58%
107	https://ua-referat.com/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D1%96%D...	0.58%
108	http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/35008/1/051_Hrybchuk%20Anastasii%20Serhiivna.pdf	0.57%
109	https://www.ronl.org/stati/finansovye-nauki/226332	0.57%
110	http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/1429/1/Sbornik_bezpeka_16-17_For%20E-mailing.pdf	0.57%

111	http://biblio.umf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2303/%d0%a4d0%94d0%a1%d0%9f_%d0%a8d0%b5	3 джерела	0.55%
112	http://www.phexam.ru/r_e_f_e_r_a_t_y_p_o_b_u_x_g_a_l_t_e_r_s/k_u_r_s_o_v_a_ya_r_a_b_o_t_a_s_t_a_n_m_e.html	11 джерел	0.53%
113	https://vdocuments.pub/i-i-2018-8-30-.html		0.53%
114	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0	2 джерела	0.52%
115	https://dut.edu.ua/firefox/l_1404_12461717.pdf		0.52%
116	http://luka-meleshkivska.vinrayrada.gov.ua/rishennya/12-pozachergova-sesiya-vid-07082018		0.52%
117	https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/view/2434		0.52%
118	http://nnibm.khntusg.com.ua/2016/visnik_khntusg_185.pdf		0.51%
119	http://dipplus.com.ua/metodichn-vkazvki/news_post/finansi-26	13 джерел	0.5%
120	http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/7397/1/%d0%95d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%96d0%ba%...		0.5%
121	http://library.ztu.edu.ua/e-copies/VISNUK/53_3_1/235.pdf	6 джерел	0.5%
122	https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2021/3mnpk-rfrupp/zbirnik-materialiv.pdf	14 джерел	0.5%
123	https://ua-referat.com/?red=126452		0.49%
124	http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016.pdf		0.49%
125	https://fin.bobrodobro.ru/71948	2 джерела	0.48%
126	https://zdamsam.ru/a28388.html		0.48%
127	https://www.vmr.gov.ua/media/%D0%94%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1...		0.48%
128	https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/46968/1/%d0%a4d0%95d0%91d0%90_2020_072_%d0%a1d0%bb%...	2 джерела	0.47%
129	http://dspace.lgnau.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/845/071_20_burym.pdf?isAllowed=y&sequence=1		0.47%
130	http://eprints.kname.edu.ua/1461/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_%D0%A4%D0%9C_%D0%...		0.46%
131	http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/7917/1/Voytsekhovskyy%20V.V._Otsinka_ryzyk_diyal_pidpr_slyahiv_yaih_znuz_M_20		0.46%
132	http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/6871/1/MR_Potas.pdf		0.46%

133	https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/06/EURASIAN-SCIENTIFIC-CONGRESS_14-16.06.2020.pdf	4 джерела	0.45%
134	https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9449		0.45%
135	https://ronl.org/uchebnyye-posobiya/gosudarstvo-i-pravo/724851	4 джерела	0.43%
136	http://www.bookz.com.ua/10/0005.htm	8 джерел	0.43%
137	http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/50944/1/Monograph_2020_Nahorna_Oblikovo-analitychne_zab	3 джерела	0.43%
138	https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162638/%d0%9c%d0%b0%d0%bd%d1%83%d0%ba%d1%8f%d0%bd_072-1...		0.43%
139	http://www.studcon.org/analitychne-doslidzhennya-diyalnosti-vat-zavod-im-frunze?page=8		0.42%
140	http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1815		0.41%
141	https://ua-referat.com/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D1	2 джерела	0.41%
142	https://ua-referat.com/%D0%A8%D0%BB%D1%8F%D1%85%D0%B8_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D1%89%D...		0.4%
143	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9235/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%	2 джерела	0.4%
144	https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/bfc5e552-47fc-4fdc-8c5a-ee72c0864083/content		0.4%
145	https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/3778/1/Mayn_stan.pdf	2 джерела	0.4%
146	http://ir.stu.cn.ua/jspui/bitstream/123456789/28401/1/4955%20%d0%a4%d0%90_%d0%9a%d1%83%d1%80%d1%81%d0%be...		0.4%
147	https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8	7 джерел	0.4%
148	https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19300/1/Dyplom072_Sheptytska_Rusina.pdf		0.4%
149	https://devma.com.ua/uk/journals/download/t-7-17-2009	2 джерела	0.4%
150	https://vseosvita.ua/library/ponatta-dokumentu-priznacenna-ta-klasifikacia-dokumentiv-dokumentoobig-zagalni-pravila-oform...		0.39%
151	http://um.co.ua/9/9-4/9-47572.html		0.39%
152	http://lib.sumdu.edu.ua/library/docs/rio/2003/bn16.pdf		0.39%
153	http://rinrefer.ru/23/refs.php?id=0153	15 джерел	0.39%
154	http://eprints.kname.edu.ua/32747/1/%D0%9C%D0%A3_%D0%A3%D0%98%D0%A1_%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%...		0.37%

155	http://www.mtu.gov.ua/uk/more_zakon/875.html	10 джерел	0.35%
156	https://ua-referat.com/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D1%82%D...		0.35%
157	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8690/1/%d0%9e%d0%9e%d0%bf%d0%90%d1%83%202019_%d0%9f%...		0.35%
158	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27447/1/Dmyterko%20I.I._OPDm-21.pdf	2 джерела	0.35%
159	https://lepetykha-rda.gov.ua/pro-zatverdzhennya-statutu-komunalnogo-pidpriyemstva-velykolepe-tyska-centralna-rayonna-lika		0.35%
160	http://www.kibs.kiev.ua/images/tez.pdf		0.34%
161	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8241/1/%d0%a4%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%df	2 джерела	0.34%
162	http://bukvasha.ru/referat/351046		0.34%
163	https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2014/september/issue-77/article-2210.html	5 джерел	0.32%
164	http://rada-khryst.gov.ua/images/doc/diiuchi_prohramy_raionnoi_rady/statut_knp_tsentr_pmsd.docx		0.32%
165	https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/27575/mod_resource/content/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf	2 джерела	0.32%
166	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7034/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%df	2 джерела	0.32%
167	http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/4/7.pdf		0.31%
168	https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/MV-02-2020.pdf		0.31%
169	http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21015/Holovchenko_Bakalavrska_robota.pdf?isAllowed=y&sequence=1		0.31%
170	https://belreferatov.net/analiz-finansovix-pokaznikiv-ta-zovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti-vat-alchevskij-metalurgiji	6 джерел	0.31%
171	https://rectorate.ru/2019/11/oblik-ta-analiz-pributku-na-pidpriyemstvi	4 джерела	0.3%
172	http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/2529		0.3%
173	http://regionet.org.ua/files/Guidelines_on_financial-economic_activity_miniprojects_UNDP_2012_ua.pdf		0.3%
174	http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/25860/1/Fu_2017_2_9.pdf		0.29%
176	https://nadoest.com/metodichni-vkazivki-dlya-samostiynogo-vivchennya-disciplini-ta-stor-2		0.28%
177	https://ce-studbaza.ru/werk.php?id=167881	4 джерела	0.28%

178	http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/12220		0.28%
179	http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/7404/1/7141_IR.pdf	11 джерел	0.28%
180	https://ua-referat.com/uploaded/ministerstvo-vnutrishnih-sprav-ukrayini-harkivsekij-nacionalen/index1.html		0.28%
181	http://vtei.com.ua/konfa/23_05_19/7_68.pdf		0.28%
182	2 джерела	2 джерела	0.27%
184	http://nsju.org/journals/2006/08/Jurnalist-Ukr-8-06.pdf	8 джерел	0.26%
185	https://eprints.kname.edu.ua/144/1/Navch_posibn_FM_28_02.doc		0.26%
186	http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1682/1/%D0%A4%D0%90_K%D0%9B%20_%202016.pdf	6 джерел	0.26%
187	https://www.stud24.ru/economics/priskorennya-oborotnost-oborotnh-koshtv/505966-2048049-page5.html		0.26%
188	https://shron1.chtyvo.org.ua/Bazilinska_Olena/Finansovyi_analiz_teorii_ta_praktyka.pdf		0.26%
189	https://vdocuments.mx/-a864-1999-f-oe-.html	14 джерел	0.25%
190	https://ua-referat.com/%D0%9E%D0%BF%D1%82%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1...		0.25%
191	http://healthreform.in.ua/wp-content/uploads/2018/08/USAID_%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BF%D0%B8-%D0%92%D0%9F...		0.25%
192	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76273/3/Yermolina_master_thesis.pdf	2 джерела	0.24%
193	https://infopedia.su/14xc7df.html		0.24%
194	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1260/1/%d0%95%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bc_%d0...		0.23%
195	http://diplomba.ru/work/27575	2 джерела	0.23%
196	3 джерела	3 джерела	0.22%
197	https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/33219/1/051_Bilousova%20Dariia%20Oleksandrivna.pdf		0.22%
198	http://bses.in.ua/journals/2018/28_2_2018.pdf	8 джерел	0.22%
199	https://doc4web.ru/gosudarstvo-i-pravo/gospodarske-zakonodavstvo-pigach-trufonova.html		0.22%
200	https://ua-referat.com/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0...	2 джерела	0.22%

201	https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/25666/1/Dyplom051_Pshenianyk_Vlasiuk.pdf		0.22%
202	http://www.yurii.ru/ref10/particle-176036.php	5 джерел	0.22%
203	http://bukvasha.ru/kursova/303776		0.22%
204	https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/746074/mod_resource/content/0/%D0%A4%D0%86%D0%9D%D0%90%D0%9D%D0%A...		0.22%
205	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20...		0.21%
206	http://uchika.in.ua/zakonu-ukrayini-pro-status-deputativ-miscevih-rad.html?page=5	4 джерела	0.21%
207	https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/4074/Yakhnytska_mag.pdf?isAllowed=y&sequence=1		0.21%
208	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0...	3 джерела	0.21%
209	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12812	7 джерел	0.2%
210	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2e75bb76-f71d-4ddd-9748-382b08359172/content	3 джерела	0.2%
211	http://eadnurt.diiit.edu.ua/bitstream/123456789/12787/1/Heniuk_dyp_2020.pdf		0.2%
212	http://www.al.lg.ua/upload/iblock/2d5/31%20-%2013.pdf	14 джерел	0.2%
213	http://www.dut.edu.ua/uploads/n_3927_74237532.pdf		0.19%
214	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/13891	2 джерела	0.19%
215	https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/92705		0.19%
216	https://uadoc.zavantag.com/text/29867/index-1.html?page=2	2 джерела	0.19%
217	https://ua-referat.com/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D...		0.17%
218	http://100balov.com/data/ukr/IjInfo_dlya_styudenta_16/1_3037.doc		0.17%
219	http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1222/1/1%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%...		0.17%
220	http://magazine.faaf.org.ua/images/stories/juk/galuz_standarty_monogr2015/Galuz_standart_A5_fin.pdf	12 джерел	0.17%
221	http://manyreferats.ru/major/227/44908	12 джерел	0.17%
222	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/508/2/%D0%91%D1%83%D1%85%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D...	2 джерела	0.17%

223	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/12804/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%2012.12.23...	0.17%
225	https://ronl.org/otchety-po-praktike/finansy/860822	4 джерела 0.16%
226	http://files.khadi.kharkov.ua/upravlinnya-ta-biznesu/upravlinnia-ta-administruvannia/item/download/14689_608187	2 джерела 0.16%
227	https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2789/1/%d0%a2%d0%b0%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d1%80.pdf	0.15%
228	http://diplomba.ru/work/11194	2 джерела 0.15%
229	https://ua-referat.com/?red=67173	3 джерела 0.15%
230	https://nmetau.edu.ua/file/ofg-2017.pdf	0.15%
231	https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/7346/dysertaciyaesyuk.pdf	0.15%
232	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1029/1/Werwega%20I.%20M%20-%20OPzim-51.pdf	0.15%
233	https://studfile.net/preview/10045643	3 джерела 0.15%
234	http://fiercest.ru/test/buh-uchet-novy-i-konspekt-lektsij	0.15%
235	http://hro.org.ua/files/docs/1540390326.docx	4 джерела 0.15%
236	http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32447/%d0%a8%d0%b5%d0%b2%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0...	0.15%
237	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D...	0.15%
238	https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23036/1/FO_kl2.pdf	0.15%
239	http://e-visnyk.zdia.zp.ua/journals/4-04-2016_2.pdf	0.15%
240	https://repo.btu.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/49393/1/NMP_Materialy%20pidhotovky%20do%20predmetnoho%20t...	0.15%
241	http://www.uintei.kiev.ua/sites/default/files/dor-karta_2023.pdf	10 джерел 0.15%
242	https://devma.com.ua/uk/journals/download/t-8-12-2010	0.15%
243	https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/448/1/4.%20d0%9d%d0%b0%d0%b2%d1%87.%d0%bf%d0%be%d1%81	5 джерел 0.15%
244	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cfe9526c-d87d-4d76-afdf-81fe6a9cf3a8/content	0.15%
245	http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17905/4/met15-16.pdf	0.14%

246	https://documents.mx/download/link/-2010-6-3	5 джерел	0.14%
247	https://eim.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83...		0.14%
248	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/16027/1/2016-%d0%92%d0%bd%d1%83%d0%ba%d0%be%d0%b...	12 джерел	0.14%
249	http://oia.lntu.edu.ua/files/Zbirnyk_tez_Ch_1_26_04_2014.pdf	11 джерел	0.14%
250	https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3196/1/%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%20%d0%a1...		0.14%
251	http://www.vtei.com.ua/konfa/23_05_19/15_76.pdf	3 джерела	0.13%
252	https://irlykhuml.univer.km.ua/server/api/core/bitstreams/38ab198b-176b-46d2-bd7c-245d4e248e12/content	3 джерела	0.12%
253	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11389/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%	2 джерела	0.11%
254	http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/zb_tezu_02-04.05.2018.pdf	2 джерела	0.11%
255	http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/30610/1/2023-%d0%91%d0%b5%d1%80%d0%b5%d1%81%d1%82%...		0.11%
256	http://www2.asmap.org.ua/view_news.php?langid=1&dept=4	2 джерела	0.11%
257	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22143/1/2016-3-%d0%95%d0%9f%20%d0%a1%d0%b5%d1%80%	4 джерела	0.1%
258	https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/16750/1/%d0%a3%d1%87%d0%b5%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%	11 джерел	0.1%
259	http://ea.donntu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13237/1/Nedilko.doc	9 джерел	0.1%
262	https://ua-referat.com/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D...		0.09%
263	http://eKhSUIR.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11085/18.%20%d0%9f%d1%83%d1%85%d0%b0%d0%bb%d1%	2 джерела	0.09%
264	https://jvestnik-c.donnu.edu.ua/article/download/318/329	2 джерела	0.08%
265	http://ea.donntu.org:8080/bitstream/123456789/28277/3/%D0%AD%D0%9F%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%	2 джерела	0.08%
266	https://myreferatik.in.ua/work/8149995/pidvisenna-efektivnosti-dial-nosti-pidpriemstva	7 джерел	0.08%
267	http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/19870		0.08%
268	https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/3231/1/20.10.2014-%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%b2%d0%b5%d1%8...	7 джерел	0.08%
269	https://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2021/11/pfu_plan_inspection_2021_11_30_120853.xlsx		0.08%

270	http://uadoc.zavantag.com/text/14433/index-1.html	0.07%
271	https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/download/857/779	0.07%
272	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10325/1/Metodych_rekom_KP_Analiz%20hospod_diyaln_2016_2017.pdf	0.07%
273	http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/17331	0.07%
274	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11561	0.07%
275	https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27703/1/But_magistr.PDF	0.07%
276	https://works.doklad.ru/view/7-GgMc2MuGI/all.html	0.07%
277	https://ronl.org/referaty/transport/270442	4 джерела 0.07%
278	http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/35057/1/Conference_NTU_KhPI_2016_Strategii_innovats_rozvytl	5 джерел 0.07%
279	https://shron1.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzyky_ta_metody_yikh_vymiriuvannia.pdf	12 джерел 0.07%
280	http://linksdir.com.ua/linkinfo.php?linkID=23022	3 джерела 0.07%
281	https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d7040912-d862-4155-a851-671d225c76d0/content	0.07%

Джерела з Бібліотеки

15

92	Студентська робота	ID файлу: 1001193528	Навчальний заклад: Mariupol State University	2 Джерело	0.67%
96	Студентська робота	ID файлу: 1004564729	Навчальний заклад: Mariupol State University		0.65%
175	Студентська робота	ID файлу: 1005274407	Навчальний заклад: Mariupol State University	2 Джерело	0.28%
183	Студентська робота	ID файлу: 6050488	Навчальний заклад: Mariupol State University		0.26%
224	Студентська робота	ID файлу: 1015741068	Навчальний заклад: Mariupol State University		0.17%
260	Студентська робота	ID файлу: 4531543	Навчальний заклад: Mariupol State University	5 Джерело	0.09%
261	Студентська робота	ID файлу: 1001188054	Навчальний заклад: Mariupol State University	3 Джерело	0.09%